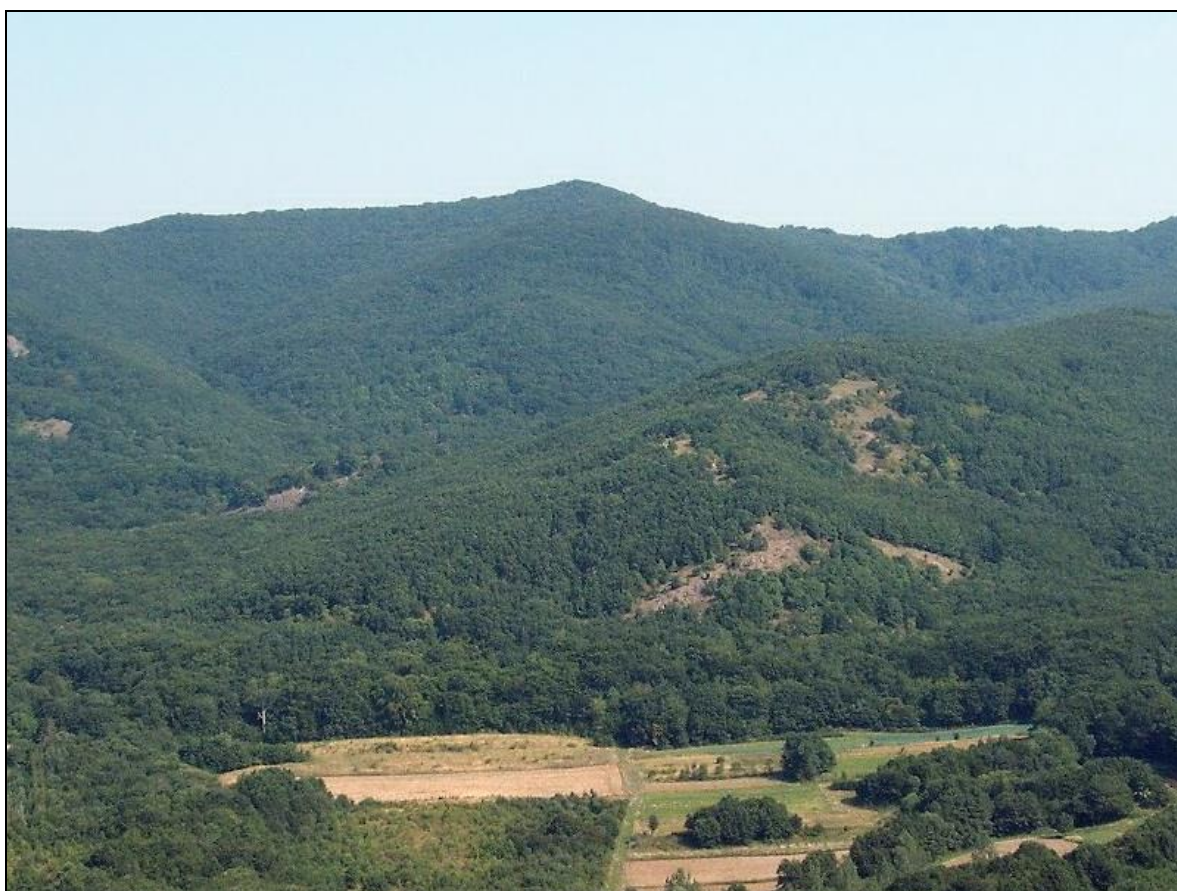

**Az Északi-Zempléni-hegység
(HUBN20085)
kiemelt jelentőségű
természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

ANPI

**Jósvafő
2020.**

Szakmai koordinátor

Farkas Tünde

Közreműködő szakértők

Bérces Sándor

Estók Péter

Farkas Roland

Felházi László

Hegyessy Gábor

Huber Attila

Juhász Melinda

Kovács Tibor

Nagy Antal

Szegedi Zsolt

Szabó Ádám

Dr. Szmorad Ferenc

Ujjné Molnár Mirella

Dr. Vojtkó András

Zsolyomi Tamás

ANPI Természetvédelmi szolgálat

A fenntartási terv az Agrárminisztérium költségvetési fejezet ŐTermészetvédelmi kártalanítás elnevezés fejezeti kezelés el irányzat keretében 1 elvégzend természetvédelmi állapot felmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült. Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető !

I. Natura 2000 fenntartási terv

TARTALOM

1. A terület azonosító adatai.....	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy él helyek.....	5
1.4.1. Jelöl fajok.....	5
1.4.2. Jelöl él helyek.....	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb el írások	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	8
1.7.2. Településrendezési eszközök	8
1.7.3. Körzeti erd terv és üzemterv	8
1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	9
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	9
1.7.6. Vízgy jt -gazdálkodási terv	9
2. Veszélyeztet tényez k.....	10
3. Kezelési feladatok meghatározása	22
3.1. Természetvédelmi célkit zés, a terület rendeltetése	22
3.2. Kezelési javaslatok	24
3.2.1. Él helyek kezelése	24
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthet általános javaslatok.....	24
3.2.1.3. Gyepk	26
3.2.1.4. Erd k.....	33
3.2.1.5. Egyéb él helyek.....	63
3.2.2. Él hely-rekonstrukció és él hely-fejlesztés	69
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	69
3.2.4. Kutatás monitorozás	71
3.2.5. Melléklet	73
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	83
3.3.1. Agrártámogatások.....	83
3.3.1.1. Jelenleg m köd agrártámogatási rendszer.....	83
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	85
3.3.2. Pályázati források.....	86
3.3.3. Egyéb	86
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	86
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	86
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	87
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezel szervekkel.....	88

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Északi-Zempléni-hegység kiemelt jelentőség természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20085
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1853,98 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő fajok

- Illatos csegettyvirág (*Adenophora liliifolia*)
- Stys-tarsza (*Isophya stysi*)
- Eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*)
- Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*)
- Vízifutrinka (*Carabus variolosus*)
- Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- Nagy hűscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Vérfangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- Sárgahasú unka (*Bombina variegata*)
- Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
- Nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)
- Hiúz (*Lynx lynx*)
- Farkas (*Canis lupus*)

1.4.2. Jelölél helyek

- 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
- 6210 Meszes alapkötet féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői
- 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeae*val és *Carpinus betulusszal*
- 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel*
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek
- 8220 Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel
- 8150 Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőség természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A NATURA 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a NATURA 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező új helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Füzér	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1457,9	78,6	38,8
Pusztafalu	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	396,1	21,4	56,5
Összesen:		1853,98	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Tájvédelmi körzet	172/TK/84	Zempléni Tájvédelmi Körzet	1853,98 ha, ebből 1 fokozottan védett 417,11 ha	100	1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. 147/2007(XII.27) KvVM rendelet
Exlege védett forrás		17	Terület nélkül		1996. évi LIII. törvény
Egyéb (átfed) Natura 2000 terület	HUBN1000 7	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület	1853,98 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Országos Ökológiai hálózat		Országos Ökológiai hálózat magterület és pufferterület	1817,7 ha magterület 35,2 ha puffer terület	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Tájképvédelmi Övezet			1853,98 ha	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb el írások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A terület teljes egészében része a Zempléni Tájvédelmi Körzetnek (továbbiakban: ZTK), ezért érvényes lesz rá a ZTK természetvédelmi kezelési terve, ami jelenleg elfogadás alatt áll.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Füzér	Település Arculati Kézikönyv Helyi Építési Szabályzat (továbbiakban: HÉSZ)	Adatszolgáltatást a NPI adott de Arculati Kézikönyv nem készült 19/2008 (I.30) határozat a HÉSZ-re
Pusztafalu	Település Arculati Kézikönyv HÉSZ nincs	Arculati kézikönyv véleményezve

1.7.3. Körzeti erd terv és üzemterv

A természetmeg rzési terület a Fels -Hegyközi Erd tervezési Körzet területére esik. A jelenleg érvényben lev körzeti erd terv (tartalmilag) a Hegyközi Körzet 2010. január 1. és 2019. december 31. közötti id szakra szóló terve (a körzet tervezése jelenleg zajlik). Ez az erd terv lényegében két részletben és átmeneti id szakban készült. A körzetben az Északerd Zrt. Hegyközi Erdészeti Igazgatósága (Pálháza) erdeinek erd tervezése 2008/2009-ben, még a 2009. évi XXXVII. tv. életbe lépése el tt, az id közben hatályát veszített 1996. évi LIV. tv. alapján történt (az erd terv érvényessége eredetileg 2009-2018 volt). A további (jórészt nem állami) erd gazdálkodók erdeinek tervezése viszont már 2009/2010-ben, az új erd törvény hatályba lépését érint id szakban folyt. Az új jogszabályi környezetben a körzeti erd tervezés rendszere változott, s utóbbi tervezési munka zárásakor a Hegyközi Erd tervezési Körzetre (egységesen 2010-2019 közötti érvényességgel) összevont erd terv született. Erre els sorban az új erd törvény el írásai adtak lehet séget, melyek alapján 2010 májusában megtörtént a korábbi (a körzetben két év alatt végzett) erd részlet-szint tervezések Natura 2000 szempontok szerinti, egységes elveket követ korrekciója, felülvizsgálata is.

Az adott jogszabályi környezet alapján a tervezési terület erdeire még erd terv-rendelet és Natura 2000 el vizsgálati dokumentáció nélkül készült el az erd terv. A 2009. évi XXXVII. tv. életbe lépése után a Hegyközi Erd tervezési Körzetet kettéosztották, a térség így került a Fels -Hegyközi Erd tervezési Körzethez. A természetmeg rzési területet érint körzeti erd terveket (a körzetek nevét, az érintett településeket, az erd terület-adatokat és a következ erd tervezések évét) az alábbi táblázat foglalja össze:

Erd tervezési körzet	Érintett települések	Aktuális erd terület (ha)	Következ erd tervezés éve
Fels -Hegyközi Körzet	Füzér, Pusztafalu	1471,92	2019 (A tervezés jelenleg is zajlik!)
Összesen:		1471,92	

A körzeti erd terv alapján a tervezési területen 2018. év elejéig összesen 5 gazdálkodó szervezet (Északerd Zrt. Hegyközi Erdészeti Igazgatósága, Nemzeti Földalapkezelő szervezet, Tiltalmas Erd szövetség, Pusztafalui Ebt., Füzérvári Ebt.) és 6 magánszemély kapott erd gazdálkodásra feljogosító erd tervet. Az erd gazdálkodók részére kiadott erd gazdálkodási, illetve kezelési célokat megfogalmazó, részletes állományleírásokat és tervezési elírásokat tartalmazó erd tervek érvényessége a körzeti erd tervekével megegyez .

Az erd tervek elírásainak elemzését a megalapozó dokumentáció munkarész 1.3.3.2. fejezete, az ezek figyelembe vételével, de a Natura 2000 szempontok els dlegességének szem el tt tartásával megfogalmazott kezelési javaslatokat pedig a fenntartási terv munkarész 3.2.1. fejezete tartalmazza.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A vadgazdálkodási körzetek és a körzeti vadgazdálkodási tervek megszüntek. Helyettük létrejöttek a vadgazdálkodási tájegységek, a vadgazdálkodási tájegységekről szóló 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján, amelyekre a tájegységi vadgazdálkodási tervek vonatkoznak.

A tervezési terület 206.-os sz. Zemlén erdőbodrogközi Vadgazdálkodási Tájegységben található, melynek vadgazdálkodási tervét a 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet ismerteti. A tervezési területet a 659220 sz. vadgazdálkodási egység fedi le, amelynek a vadgazdálkodója a Hegyivadász Vadásztársaság, Füzérkomlós. A terület különleges rendeltetés vadászterület. Az érintett vadászterület vadgazdálkodási üzemtervének érvényessége 2037. február 28.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízgyjt-gazdálkodási terv

A tervezési terület déli része a 2-5 azonosító számú Tokaj-hegyalja alegységhez, míg északi része a 2-7 Hernád-Takta alegység tartozik. A területre a 2-5 Tokaj-hegyalja alegység és a 2-7 Hernád-Takta alegység Vízgyjt-gazdálkodási terve vonatkozik.

Kiadta: Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2016. április.

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztet tényezők

Kód	Veszélyeztet tényezők neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága az adott élőhelytípus százalékában (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy közösségi jelentőségű fajra milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	L	1	A gyepek feltörése, beszántása megszünteti az ott élő fajokat élőhelyük helyét Stys-tarsza (<i>Isophya stysi</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>), vérfgangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>).
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	60	Illatos csengettyűvirág (<i>Adenophora liliifolia</i>) élőhelyén a szukcesszió kialakulásához vezet. Stys-tarsza (<i>Isophya stysi</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>), vérfgangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) élőhelyen keresztül van hatása, mivel a művelés felhagyása hosszú távon az élőhelyek becserjésedését okozza. 6210 Meszes alapközvetlen féltértermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) 6520 Hegyi kaszálórétek az élőhelyek becserjésedése.
A11	Mezőgazdasági célú égetés.	L	1	Stys-tarsza (<i>Isophya stysi</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>), sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>), vérfgangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) a tavaszi fagyégetések, a peték, lárvák pusztulásuk okozzák. 6210 Meszes alapközvetlen féltértermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) 6520 Hegyi kaszálórétek

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				él helyeken hosszútávon a gyepszerkezet átalakulását okozza.
B01	Erd vé alakítás más m velési módból vagy erd sítés (kivéve lecsapolás)	M	10	<p>Stys-tarsza (<i>Isophya stysi</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>) réti fajok lévén az él helyek beerd sítése, a populáció csökkenéséhez vezet.</p> <p>6210 Meszes alapk zet féltértermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)</p> <p>6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)</p> <p>6520 Hegyi kaszálórétek az él helyek megsznését okozza.</p>
B03	Erd felújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	15	<p>9110 Mészkerül bükkösök (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>), 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek</p> <p>A pusztán gazdasági céllal nevelt erd k valamint nem shonos fafajokból álló erd k természetessége nagyon alacsony. Fajgazdagságuk, diverzitásuk elmarad a természetvédelmi szempontból kívánatosától.</p>

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
B06	Fakitermelés	H	70	<p>9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i</p> <p>9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)</p> <p>91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterd k (<i>Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae</i>)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeae</i>val és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel</p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy h scincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>), kis és nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i> és <i>R. ferrumequineum</i>)</p> <p>A fakitermelés több formában is veszélyeztetheti az él helyeket és fajokat. A letermelés kiterjedése és mértéke, a közelítési mód, a hagyásfák mennyisége, a felújítás sikeressége mind közrejátszanak az él helytípusok megfelelő természetesség állapotban való fennmaradásában, ezáltal a fent említett fajok él helyének min ségében.</p> <p>Farkas (<i>Canis lupus</i>), hiúz (<i>Lynx lynx</i>) a fakitermelés okozta zavarás, a feltáró utak intenzív használata és maga az erdei él hely megszüntetése, átalakítása.</p> <p>Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>)</p> <p>A faállomány rövid id alatti (5-30 év) teljes letermelése, végvágása során a talajfelszínre besugárzott fény- és h viszonyok megváltozásával az él helyek kiszáradása felgyorsulhat, illetve a megváltozott fényviszonyok a vízi növényzet elburjánzásához vezethetnek, ami alkalmatlanná teheti az él helyet.</p>

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
B07	Lábonálló és fekv holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	70	<p>9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i</p> <p>9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)</p> <p>91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterd k (<i>Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae</i>)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i></p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, Az erd természetességét rontja. Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy h scincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>, skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) mivel ezek a fajok valamely életszakaszukban holtfához kötöttek.</p>
B08	Id s fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekv holt fát)	M	70	<p>9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i</p> <p>9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)</p> <p>91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterd k (<i>Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae</i>)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i></p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, Az erd természetességét rontja. Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy h scincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>,</p>

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) mivel ezek a fajok valamely életszakaszukban, id s, holtfához kötöttek.
B09	Tarvágás	M	50	<p>9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i</p> <p>9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)</p> <p>91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterd k (<i>Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae</i>)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i></p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy h scincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>, skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>))</p> <p>A tarvágások, ad-hoc (fásításból történ) fakitermelések csökkentik az él helyek kiterjedését, hosszú id re megszüntetik azokat.</p> <p>Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadzki</i>) A faállomány rövid id alatti (5-30 év) teljes letermelése, végvágása során a faj él helyét adó erd állományok él helyi értékét nagymértékben ronthatja.</p> <p>Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>)</p> <p>A faállomány rövid id alatti (5-30 év) teljes letermelése, végvágása során a talajfelszínre besugárzott fény- és h viszonyok megváltozásával az él helyek kiszáradása felgyorsulhat, illetve a megváltozott fényviszonyok a vízi növényzet elburjánzásához vezethetnek, ami alkalmatlanná</p>

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				teheti az él helyet. Farkas (<i>Canus lupus</i>), hiúz (<i>Lynx lynx</i>) nagyon érzékenyek a zavarásra él helyük átalakítására és az erdészeti tevékenységgel együtt járó intenzív feltáró út használatra, emberi jelenlétre.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra	L	5	6190 Pannon sziklagyeppek és szikai cserjések (40A0) A füzéri Vár rekonstrukciója során történ építkezések károsítják, illetve megszüntetik az él helyet, átalakítják a sziklai vegetáció számára az ökológiai környezetet.
F02	Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglév városi vagy rekreációs területeken	H	100	6190 Pannon sziklagyeppek, 40A0 Szubkontinentális peripannon cserjések A Füzéri Vár rekonstrukciója során történ építkezések károsítják, illetve megszüntetik az él helyet, átalakítják a sziklai vegetáció számára az ökológiai környezetet.
F05	Sport, turisztikai és szabadid s infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)	H	100	6190 Pannon sziklagyeppek A Füzéri Vár rekonstrukciója során történ infrastruktúra fejlesztéseket kísér építkezések, bontás, fűrés, nyomvonalfektetés károsítják, illetve megszüntetik az él helyet, átalakítják a sziklai vegetáció számára az ökológiai környezetet.
F24	Zaj-, fény-, h - vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	M	10	Kis- és nagy patkós-denevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>, <i>R. ferrumequinum</i>) A vár éjszakai díszkivilágításának az éjjel aktív állatokra kedvez tlen hatása van.
G07	Vadászat	M	50	9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i 9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) 91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				<p>ligeterd k (<i>Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae</i>)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i></p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, A vadászati tevékenység igen intenzív a területen. Az ehhez kapcsolódó létesítmények (szórók, etet k) gyomosodást indítanak el az erd kben. Dagonyák, túrások. Különösen a csülkös vad okoz károkat, azok apasztása fontos lenne.</p> <p>Farkas (<i>Canis lupus</i>), hiúz (<i>Lynx lynx</i>) vadászat által okozott zavarás, illegális elejtések.</p> <p>Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>) A vadállomány természetes módon okozza a dagonyázása során a faj él helyeinek degradálódását.</p>
G10	Illegális kilövés/elpusztítás	M	15	Farkas (<i>Canis lupus</i>), hiúz (<i>Lynx lynx</i>) vadászat által okozott zavarás, illegális, véletlen elejtések.
H08	Egyéb emberi beavatkozások és zavarások	L	5	Kis- és nagy patkós-denevér (<i>Rhinolophus hipposideros, R. ferrumequinum</i>) különösen a telet helyek barlangok látogatása telelési és utódnevelési id szakban.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelent fajokon kívül)	M	10	Els sorban az aranyvessz fajok (<i>Solidago spp.</i>) terjedése jelent problémát a 6510 Sík és dombvidéki kaszálóréteken, 6520 hegyi kaszálóréteken.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (kiszáradás)	M	10	Sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>) A csapadék csökkenése bármely id szakban problémát okozhat. Sok esetben a kevés csapadék (szi, téli) miatt már tavasszal sem találnak megfelel él helyet az állatok. A kés tavaszi és nyári

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				aszályos id szakok során a teljes szaporulat elpusztulhat a víztestek kiszáradása során. Vízi futrinka (<i>Carabus variolosus</i>) élettere a nedves patakpartok, patakok, tehát azok id szakos kiszáradás is a faj visszaszorulását okozza. 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek Sanguisorbás változatai alapvet en víz által befolyásolt él helyek, kiszáradva más szárazabb típusú gyepké alakulnak.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mez gazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	M	15	Illatos csemetty virág (<i>Adenophora liliifolia</i>) a gyepkezelések felhagyása következtében a területet er sen veszélyezteteti els sorban a benyíresedés, erd sődés. Stys-tarsza (<i>Isophya stysi</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>), vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) réti fajok lévén az él helyek cserjésedése, beerd sülése, a populáció csökkenéséhez/eltűnéséhez vezet. 6210 Meszes alapk zet féltermészetes száraz gyepke és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) 6520 Hegyi kaszálórétek mivel a kezelesek felhagyása után elindul rajtuk a spontán szukcesszió.
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, él sködés, patogenitás)	M	50	9180 Lejt k és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erd i 9130 Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) 91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas k ris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterd k (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
				<p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i></p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i></p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, 6210 Meszes alapk zet féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)</p> <p>6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis,</i> <i>Sanguisorba officinalis</i>)</p> <p>6520 Hegyi kaszálórétek</p> <p>Ide els sorban a vadfajok általi rágást, hántást, legelést és makkfelszedést értjük. Különösen a csülkös vadfajok okoz károkat, azok apasztása fontos lenne.</p> <p>Illatos csengetty virág (<i>Adenophora lilifolia</i>)-vadfajok el szerettel rágják le hajtásait.</p> <p>Zempléni futrinka és vízi futrinka (<i>Carabus zawadzskii</i> és <i>C. variolosus</i>) a ragadozás miatt veszélyeztet tényez .</p>

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent s ége	Érintett terület nagysága az adott él helytípus százalékában (%)	Milyen jelöl él helyre vagy közösségi jelent ség fajra milyen módon gyakorol hatást?
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	100	<p>Illatos csengetty virág (<i>Adenophora liliifolia</i>) mivel magas nedvesség igény faj, a csapadékmennyiség csökkenése kedvez tlenül befolyásolja a faj populációját.</p> <p>9180 Lejt k és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erd i</p> <p>9130 Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)</p> <p>91E0 Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas k ris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterd k (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</p> <p>91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal</p> <p>91H0 Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel</p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek</p> <p>A csapadék elmaradása párosulva a h séggel kiszárítja és átalakítja az él helyek fajkészletét.</p> <p>Vérf hangyaboglárka (Maculinea teleius) sárgahasú unka (Bombina variegata) vizifutrinka (Carabus variolosus) és zempléni futrinka (Carabus zawadzskii) él helyén keresztül hat, azok átalakulását, kiszáradását okozza.</p>

Jelmagyarázat: H: magas jelent ség , M: közepes jelent ség , L: alacsony jelent ség

Potenciális veszélyeztet tényezők

Kód	Veszélyeztet tényezők neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölés helyre vagy közösségi jelentőség fajra milyen módon gyakorol hatást?
A21	Növényvéd szerek használata a mez gazdaságban.	L	5	A rovarokat közvetlenül veszélyeztetheti, különösen a nem szelektív szerek Stystarsza (Isophya stysi) , eurázsiai rétisáska (Stenobothrus eurasiuss) sárga gyapjaszöv (Eriogaster catax) , vérh hangyaboglárka (Maculinea teleius) A denevérfajok veszélyeztetése a rovaráplálékon keresztül valósul meg.
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mez gazdasági tevékenységek	L	5	Vízifutrinka (Carabus variolosus) a vízszennyezés közvetlenül károsíthatja a fajt.
A34	Új szántóföldi növények behurcolása és terjedése (beleértve a GMO-kat)	L	5	6520 Hegyi kaszálórét A szórók és etetők környékén elszaporodnak a gazdasági gyomnövények.
A36	Egyéb mez gazdasági tevékenység	L	5	A sárga gyapjaszöv (Eriogaster catax) hernyója a legkökényen él, ezért a kökényes cserjések túlzott mértékű visszaszorítása nem megfelelő a faj számára, cserjeirtás során mindig kell cserjecsoportokat, cserjesávot az érintett terület legalább 5%-án visszahagyni.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak),	M	10	Illatos csengetty virág (Adenophora liliifolia) növény a határsávban található, a határsáv tisztítás, taposás veszélyezteti. Sárgahasú unka (Bombina variegata) A faanyag szállítása során sok egyed elpusztulhat a nehézgépek taposása következtében, illetve a kilocsolódó víz eltéréseivel szintén romlanak az élőhely adottságai. Az utak karbantartását a természetvédelmi kezelésért felelős szerv (ANPI) Zempléni Tájegysége munkatársaival egyetemesen egyeztetni kell.

G13	Állatok mérgezése	L	5	Nagyon ritkán közvetlenül, vagy a táplálékbázison keresztül pl. rágcsálók irtása vannak a mérgezések a nagyragadozókra hatással farkas (<i>Canis lupus</i>), hiúz (<i>Lynx lynx</i>).
B20	Növényvéd szerek erdészeti használata	M	25	Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy h scincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>, skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), sárga gyapjasszöv (<i>Eriogaster catax</i>) vízfutrinka (<i>Carabus variolosus</i>) vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadzskii</i>) a nem szelektív szerek elpusztíthatják a fajt. Sárgahasú unka (<i>Bombina variagata</i>) Kis- és nagy patkós-denevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>, <i>R. ferrumequinum</i>), a rovertáplálékon keresztül hathat.
B27	A hidrológiai viszonyok átalakítása vagy a víztestek fizikai változása és lecsapolás erdészeti célból (beleértve a gátakat)	L	5	Sárgahasú unka (<i>Bombina variagata</i>), vízfutrinka (<i>Carabus variolosus</i>) él helyek, szaporodóhelyek megszüntetése.
L05	Csökken termékenység / genetikai leromlás (pl. beltenyésztés vagy endogámia)	M	5	Illatos csengetty virág (<i>Adenophora lilifolia</i>) a túl kicsi, elszigetelt populáció miatt potenciális veszély.
N05	Él helyek elhelyezkedésének (földrajzi eltolódás), méretének és/vagy min ségének változása a klímaváltozás következtében	L	5	vízfutrinka (<i>Carabus variolosus</i>) és zempléni futrinka (<i>Carabus zawadzskii</i>) Él helyek fragmentálódása, min ségi változása részben klímaváltozás, részben az emberi beavatkozás miatt.

Jelmagyarázat: H: magas jelent ség , M: közepes jelent ség , L: alacsony jelent ség

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

- A kijelölés alapjául szolgáló jelölési helytípusok: 6190 Pannon sziklagyepek, 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal, 91M0 Pannon cseres-tölgyesek, 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*, 9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdők, 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szal, 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), 6210 Meszes alapkötet féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*), 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek, 8150 Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők, 8220 Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel, valamint egyéb közösségi jelentőségű helytípusok, 40A0 Kontinentális peripannon cserjések, 6230 Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkötet hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein, 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai, 8230 Szilikátsziklás a *Sedo-Scleranthion* vagy a *Sedo-albi-Veronicion dillenii* pionír növényzetével, 9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*) kedvez természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.
- A kijelölés alapjául szolgáló jelölési közösségi jelentőségű illatos csengettyvirág (*Adenophora liliifolia*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), a sárgahasú unka (*Bombina variegata*), a havasi cincér (*Rosalia alpina*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), Stys-tarsza (*Isophya stysi*), farkas (*Canis lupus*), hiúz (*Lynx lynx*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hscincér (*Cerambyx cerdo*), eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*) vizifutrinka (*Carabus variolosus*), vérfhangyabogár (*Maculinea teleius*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) és az egyéb közösségi jelentőségű fajok, mint nagy tizlepke (*Lycaena dispar*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), leánykőöröcsin (*Pulsatilla grandis*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) populációinak megőrzése, életfeltételeinek biztosítása és javítása.
- Az átfedő HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület miatt a területen táplálkozó, fészkelő, átvonuló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyének megőrzése, életfeltételeik biztosítása.
- A Zempléni Tájvédelmi Körzettel való érintettség miatt a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, a földtani és felszínalaktani természeti értékeknek, a folyó- és állóvizeknek, az erdők és gyepek növénytakaságainak, növény- és állatfajainak megőrzése, a területen található történelmi, kultúrtörténeti értékek megővése.

Specifikus célok:

ÉA sík- és dombvidéki, illetve hegyi kaszálórétek fennmaradása évenként egyszer lehet leg nyár végére kitolt kaszálással biztosítandó, a beerd sül területeken a cserjésedés-erd sülés folyamatosan visszaszorítandó, els sorban szelektív kézi cserjeirtással, mely beavatkozás esetében kímélend a védett füles f z (*Salix aurita*).

ÉA természetközeli állapotban lév szubmontán és montán bükkösök fennmaradása a zavartalanság meg rzésével biztosítandó.

ÉA szubmontán és montán bükkösök term helyén álló idegenhonos állományok (els sorban lucosok) átalakítandók, az erd gazdálkodással érintett állományok száalól jelleg beavatkozással (száalálás, száalóvágás) kezelend k. Nevel vágások (tisztítások, gyérítések) során az elegyfajok és a lábön álló holtfa kímélend k, az idegenhonos fajok (*Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Larix decidua*, stb.) eltávolítandók, egészségügyi termelések esetében 5 m³ /ha mértékig álló (vastag) holtfa visszahagyandó.

ÉAz illatos csengetty virág állományának meg rzése érdekében él helyeit évente egyszeri alkalommal kaszálni szükséges, valamint amennyiben szükséges, az él helyén kézi szelektív cserjeirtás végzend .

ÉA zempléni futrinka állományainak fennmaradása érdekében a szegélyzónák (bokros erd szegélyek, magaskórósok) meg rzése szükséges.

ÉA vízi futrinka állományainak fennmaradása érdekében az erd s területen megtalálható vizes él helyek, patakok parti sávjában kialakuló (sásos, magaskórós) vegetáció, illetve a lápok meg rzése szükséges.

ÉAz Stys-tarsza állományainak meg rzéséhez a magasfűv kaszálórétek fenntartása szükséges. Az él helyeinek becserjésedését esetenkénti szelektív cserjeirtással szükséges megakadályozni.

ÉAz eurázsiai rétisáska jelenlegi állományának meg rzése céljából a száraz gyepék fenntartása szükséges, mely cél eléréséért a cserjésed sztyepp területeken cserjeirtás alkalmazandó. A sztyepplejt jelleg fenntartásával ellentétes hatású antropogén zavarás korlátozása szintén szükséges.

ÉA vérf hangyaboglárka állományok fennmaradása érdekében a vérfűves üde gyepék kaszálással történ fenntartása szükséges. A kaszálást ezeken a gyepéken legalább részben ki szükséges tolni nyár végéig, vagy a gyep egy részét kaszátlanul szükséges hagyni.

ÉMinden jelent sebb épületlakó denevérkolónia esetében szükséges a szálláshelyek zavartalanságának biztosítása és a kedvez adottságok (pl. megfelelő méret berepül nyílások, héjazat) fenntartása. Szaporodási id szakban minden jelent sebb épületlakó denevérkolónia esetében az épületek díszkivilágítása mell zend .

ÉMinden fontos telet helyen a teljes teletési id szak során kerüend a denevérek zavarása, illetve a barlangbejárások szüneteltetése szükséges. Minden lezárt, vagy nem megfelelő en lezárt barlang esetében denevérbarát lezárás, illetve biztonságos denevérbejárók létesítése szükséges. Gondoskodni kell a gyenge állékonyságú bányavágatok fenntartásáról és rendszeres ellen rzésér l.

ÉA lehet legnagyobb számban meghagyandók az erd kben a denevérek számára alkalmas odvas fák.

ÉA hiúz és farkas állományának meg rzése érdekében az él helyét jelent erd k zavartalansága biztosítandó. Ennek érdekében a nagyobb létszámú túristacsoportok és a tömegsportrendezvények területen történ megjelenése és áthaladása korlátozandó, illetve megakadályozandó.

ÉA prioritás fajok esetében szükséges az állományok változásának monitorozása.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Él helyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján §(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltér rendelkezése hiányában kötelez földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben el forduló közösségi jelent ség értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelöl értékek meg rzéséhez milyen kezelési el írás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létez el írások esetében azok kötelez jellegét értelemszer en az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az el írásokra csak utalást tesz. A tervekészítés id pontjában jogszabály alapján kötelez en betartandó el írásokon túli, a célokhoz illeszked , kívánatos kezelést megfogalmazó el írás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A Natura 2000 célok megvalósításához kapcsolódó, erd - és gyepterületeket, valamint mez gazdasági területek egyaránt érint és gazdálkodáshoz köthet természetvédelmi javaslatokat kell en konkretizált és rendszerezett kezelési javasolt el írások kialakítása érdekében ún. kezelési egységek (KE) szerint dolgoztuk ki. A kezelési egységek több szempont alapján elkülönített, a különböz él helyi sajátosságokhoz és az erd k állományjellemz ihez igazodó, térben is lokalizálható egységek, melyek az esetek nagy hányadában nem követik sem az ingatlan-nyilvántartási határokat, sem az erd részlet-határokat. E megközelítés indoka, hogy a Natura 2000 célok hosszú távú megvalósításához a valós él hely és állományviszonyokra, valamint az aktuális területhasználati és/vagy gazdálkodási formákra alapozottan megfogalmazott irányelvekre van szükség.

A kezelési egységek meghatározásánál hozzávet legesen azonos jellemz kkel bíró, s ezért többé-kevésbé azonos kezelést igényl , térben is jól elhatárolható, több kritérium alapján levezethet egységeket igyekeztünk felállítani. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

A fenti szempontrendszerrel kialakított kezelési egységek ó mivel jelöl és nem jelöl él helytípusokat egyaránt tartalmaznak ó lefedik a teljes tervezési területet. A gazdálkodáshoz köthet általános kezelési javaslatokat és a jogszabályi el írások miatt kötelez en betartandó el írásokat praktikus okok miatt a kezelési egységek szerinti ismertetés el tt, azokból kiemelve tárgyaljuk.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthet általános javaslatok

- A Füzéri vár rekonstrukciója során jelöl él hely és faj nem sérülhet, valamint a vár díszkivilágítását úgy kell tervezni, hogy az ne zavarja az éjjel aktív állatokat pl. denevérfajokat, illetve az épületben él kolóniák érdekében a berepül -nyílásokat szabadon kell hagyni. (1996. évi LIII. törvény, továbbiakban Tvt.)

- A fényszennyezés mérséklése érdekében el kell kerülni a hideg fehér fény világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelel en 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás szính mérsékletére. A fényeknek ó még a díszvilágítás esetén is ó lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvet ket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni. Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg. A kültéri világítást a tényleges használat idejéhez kell igazítani.
- Denevérek telet és szaporodóhelyein a zavartalanság biztosítása, valamint berepül nyílások kialakítása javasolt.
- Nagyragadozók szaporodó- és utódnevelési helyéül szolgáló barlangok látogatásának korlátozása szükséges.
- A turisztikai célú fejlesztéseket minden esetben el zetesen egyeztetni javasolt a nemzeti park igazgatósággal.
- A terület a jelzett turistautakon és az erdészeti utakon gyalogosan szabadon látogatható. (Kivéve: Az egyes fajok él - és fészkel helyeinek látogatását a természetvédelmi kezelésért felel s szerv és a természetvédelmi hatóság id szakosan korlátozhatja). Kerékpárral - a közutak kivételével ó csak a külön jelzéssel ellátott turistautakon szabad közlekedni. (Tvt.)
- Az erdészeti utak karbantartását a természetvédelmi kezelésért felel s szerv (ANPI) Zempléni Tájegysége munkatársaival el zetesen egyeztetni javasolt.
- A területen az új utak nyomvonalát lehet ség szerint a NATURA 2000 területen kívülre, vagy meglév utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben a nemzeti park igazgatósággal el zetesen egyeztetni szükséges.
- A területen a táborozás, csak a kijelölt, kiépített táborhelyeken lehetséges.
- Kutatás csak ellen rzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezel hozzájárulásával végezhet . (Tvt.)
- A területen új bányatelek nem fektethet , valamint bányanyitás nem támogatható. (2018. évi CXXXIX. törvény)
- NATURA 2000 jelöl él helyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére lehet ség ne kerüljön sor.
- Szemételepek kialakítása NATURA 2000 jelöl él helyeken nem javasolt, az illegális szemétkerakásokat fel kell számolni. (2018. évi CXXXIX. törvény)
- Távközlési tornyok, széler m vek, nagyméret reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen. (2016. évi LXXIV. Törvény)
- A falopások megakadályozandók az érintett területeken.
- Vadászházakra, egyéb külterületi épületekre vonatkozóan a településképi rendeletek irányadóak. A tet fedésre kizárólag természetes alapanyagok használhatók, amelyek színe egységesen természetes nem festett barna, vörös, vagy azok árnyalata lehet. Külterületen kerítés anyaga csak termésk , fa, shonos fajokból álló él sövény, patics, drótháló lehet. (314/2012 Korm. rendelet)
- Az új épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések létesítésekor, valamint a meglév k b vítése során gondoskodni kell a tájba illesztésr l. (314/2012 Korm. rendelet)

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz közhét egyéb általános kezelési javaslatok

- A területen található források kifolyóinak környékét tisztán, hulladékmentesen kell tartani. A forrás környéki élőhelyek természeti állapota nem változtatható meg.
- Mesterséges vízkivétel a területen nem támogatható, kivéve ivóvíz céljára létesített vízművek.
- Vadgazdálkodás során szóró fokozottan védett gyepre és tisztásra nem telepíthető, máshol egyeztetni kell az igazgatósággal. Preferált etetőanyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

3.2.1.3. Gyep

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Gyepes esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen az antropogén hatásra kialakuló gyakori tüzesetek megelőzése, a megfelelő és kímélő agrotechnika kiválasztása, a közösségi jelentőségű fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe véve kaszálási időpont megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken képzelhető el.

A vadgazdálkodási létesítmények (szórási, szóró, vadetető) gyepen történő elhelyezését a gyomosító, a vadfajok koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt el kell kerülni.

Vadgazdálkodás során szóró gyepre és tisztásra nem telepíthető, máshol preferált etetőanyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

A vadfajok által okozott gyepfeltúrással elegendő, minden esetben egyedi elbírálás, az igazgatósággal való előzetes egyeztetést igényel.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet és az azt módosító 337/2013. (IX.25) Korm. rendelet elírásai kötelező érvényűek. Ezen elírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Mivel a terület teljes egészében védett terület is, kötelezően betartandóak a természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben megfogalmazott elírások is.

A természetföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a természetföldvédelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapítja, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Kormányrendelet a levegővédelméről az égetésre vonatkozó elírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a természetvédelmi bírságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, a 83/2014 (II.14.) Korm. rendelet, 120/1999. (VII.6.) Korm. rendelet, 223/2014. (IX.4.) Korm. rendelet a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről.

234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVII. törvény végrehajtásáról.

A területen számos VP támogatás pályázható - Ld. 3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer fejezetben is, amely segíti az előírás-javaslatok betartását.

Gazdálkodáshoz köthető önként vállalható kezelési javaslatok

3.2.1.3.1. Kaszálórétek és legelők

(a) **Kezelési egység kódja:** KE-1

(b) **Kezelési egység meghatározása:** Kaszálórétek és legelők

(c) **Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:**

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6210 Meszes alapközet féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6410 Kékperjés láprétek meszes, t zegas vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)
- 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
- 6240 Szubpannon sztyeppék

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- E1: Franciaperjés rétek
- E2: Hegyi rétek
- E34: Hegyvidéki- és dombvidéki sovány gyepek és szarvas gyepek
- H3a: Sztyeprétek
- D2: Kékperjés láprétek
- D34: Hegy- és dombvidéki mocsárrétek
- D5: Patakparti magaskórósok
- H4: Félszáraz gyepek
- OB: Jellegtelen üde gyepek
- OC: Jellegtelen száraz gyepek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Illatos csengettyűvirág (*Adenophora liliifolia*), kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), Stys-tarsza (*Isophya stysi*), eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tölzlepke (*Lycena dispar*), haris (*Crex crex*)

Érintett egyéb fajok: réti kardvirág (*Gladiolus imbricatus*), szibériai nárszirom (*Iris sibirica*), északi sás (*Carex hartmanni*), kenyérbél cickafark (*Achillea ptarmica*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*)

(d) Javasolt el írások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	Vaddisznók által er sen feltúrt gyepekben a helyreállítás lehet ségét és módját egyeztetni kell az igazgatósággal.
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	T zpászták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történ hasznosítás.	Kivéve OB, OC él helyek.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történ hasznosítás.	Legeltetéses hasznosítás csak az OB, OC él helyeken lehetséges
GY23	A felhalmozódott f avar eltávolítása.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása	A 269/2007. Kormányrendelet 5.§ (2) alapján kötelez en el írt tevékenység.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkez shonos cserjék meg rzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti id szakban lehetséges.	
GY30	A természetes gyepekben az shonos, méretes fák (30 cm törzsátmér felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmér megjelölése nélkül) meg rzése	
GY44	A legeltetési s r ség egyeztetése a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	Csak az OB, OC él helyek.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	Csak az OB, OC él helyek.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	Csak az OB, OC él helyek.
GY62	A gyepen legelésbizárt terület kialakítása, ami	Csak az OB, OC él helyek.

	nem haladja meg a parcella 30%-át.	
GY67	Legeltethet állatfajta: szarvasmarhafélék	Szarvasmarha, csak az OB, OC él helyek.
GY70	Legeltethet állatfajta: lófélék (ló, szamár)	Csak az OB, OC él helyek.
GY79	Évente az id járási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelel , természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vev kaszálási terv készítése és egyeztetése a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	Gyeptípustól függ kaszálási id pont, mivel Natura 2000 terület kötelez en be kell jelenteni a kaszálási id pontot, ekkor van lehet ség korlátozásra pl. vérf hangyaboglárka, vagy haris esetében.
GY95	15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.	Különösen vérf hangyaboglárkás területeken.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történ kialakítása.	Különösen vérfüves él helyeken.
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fert zött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási id pont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély él helyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak.	
GY103	Fokozottan védett földön fészkel madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros véd területet kialakítása.	Haris, hamvas rétihéja és réti fülesbagoly fészkelése esetén.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területr l a kaszálást követ 30 napon belül.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi id pontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhet k el.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a m ködési terület szerinti nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	Csak az OB, OC él helyek.
GY128	Kaszálás szárazúzással nem helyettesíthet .	
GY133	Legeltetés során él vízb l nem lehet itatni, az itatáshoz a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen itatóvályú kialakítása.	OB, OC él helyek.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóró nem létesíthető.	Gyepszerkezetet teljesen lerontja. OB, OC élőhelyeken új létrehozása nem támogatható, Natura2000 jelölő élőhelyen a meglévőket fel kell számolni.

(e) Él helyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A cserjésedő gyepekben élőhelyrekonstrukció, azaz cserjéirtás szükséges vegetációs és fészkelési időszakon kívül.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A 6210 Meszes alapközvet féltérmezetes száraz gyep és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*), a 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), a 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*), a 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, a 6430 Síkságok és a hegyvidéki magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai és a 6240 Szubpannon sztyeppek megőrzése érdekében az aktuális vízállapotokat és a földön fészkelő madarak főleg hárslégyéletmenetét is figyelembe véve, kíméletes módszerrel történő kaszálás - esetleg sávos kaszálás - képzelhető el, melynek időpontját az itt élő jelölő fajok életmenetéhez és szaporodásához alkalmazkodva kell megválasztani. Természetvédelmi szempontból sávos vagy mozaikos kaszálás fogantatását tartjuk leginkább elfogadhatónak ezeken az élőhelyeken. Legeltetés csak az OB, OC órontott nedves és száraz gyepen lehetséges, mert a túltartott állatállomány által okozott taposási és régési kár károsítja a jelölő fajokat, rontja a gyep természetes szerkezetét tömörödést és gyomosodást okoz.

A felbukkanó inváziós fajok irtására a természetes gyepszerkezet, míg a cserjék visszaszorítására az árnyékolás megszüntetése miatt van szükség. A védett cserjefajokat, méretes vadgyümölcsfákat, odvas fákat madárvédelmi szempontból is meg kell őrizni.

3.2.1.3.2. Sziklagyep, sziklai cserjések

Érintetlenül fenntartandó élőhelyek (Füzér: Vár-hegy és R-hegy térsége; Pusztafalu: Tolvaj-hegy és Súlyom-k térsége). Kizárólag élőhelyrekonstrukciós beavatkozások végezhetők havaria esetén, illetve inváziós, vagy tájidegen fajok terjedésének visszaszorítása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Sziklagyep és sziklai cserjések

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 8220 Szilikátsziklás lejt k sziklanövényzettel
- 8150 Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejt k
- 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
- 40A0 Peripannon cserjések

Érintett ÁNÉR él helyek:

- G3: Nyílt szilikát sziklagyepek és törmelék-lejt k
- I4: Árnyékt r nyílt sziklanövényzet

Érintett közösségi jelent ség fajok:

Eurázsiai rétisáska (*Stenbothrus eurasius*)

Érintett egyéb fajok:

Északi szirtipáfrány (*Woodsia ilvensis*), Schudich-tarsóka (*Thlaspi kovatsii subsp. schudichii*), apró n szírom (*Iris pumila*), sárga kövirózsa (*Jovibarba hirta*), rózsás kövirózsa (*Sempervivum marmoreum*), buglyos k tör f (*Saxifraga paniculata*), sziklai ternye (*Aurinia saxatilis*)

(d) Javasolt el írások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó javaslatok	Magyarázat
GY21	Legeltetés és kaszálás nem végeztet , a területet kezelés nélkül történ fenntartása.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó el írás-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetet , szóó nem létesíthet .	Gyepszerkezetet teljesen lerontja.

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

Természetvédelmi szempontból csak a bolygatatlan sziklagyepek meg rzése fogadható el. A megel zés elvét kell alkalmaznunk, hiszen nehezen helyreállítható él helyekr l van szó. Az egyszer lehordódott talaj, nem vagy csak nehezen köthet meg újra a csupasz sziklafelszíneken, ez a rekonstrukciós tevékenységek alapvet gátja, valamint az újratelepítések esetében a talajpótlás, utógondozás, gyomosodás megakadályozása.. Ahol mégis sor került az újratelepítésre (Füzéri-vár infrastruktúrális fejlesztés és régészet feltárás) ott az él hely állapotát folyamatosan nyomon kell követni, a lehordódott talajt pótolni, megkötni és a betelepített növények vízutánpótlásáról valamint gyommentesítésr l kell gondoskodni.

Az él helyfejlesztéseknek a tájidegen fafajok óvatos kiirtására kell koncentrálnia az él helyen, különösen ahol erdei- vagy feketefeny telepítések voltak. A fakivágást

követlen kíméletes módon szükséges a faanyagot eltávolítani a területről, hogy a vonszolás ne tegyen kárt a növényzetben.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A tervezési területen előforduló szilikát sziklagyeppek különleges, európai viszonylatban is unikális élőhelyek. Nagyon érzékenyek a zavarásra, bolygatásra, hiszen az amúgy is sekély talaj nagyon könnyen lehordódik, nehezen áll/állítható helyre az eredeti növényzet, a kitűrt, kiásott növények hamar kiszáradnak és elpusztulnak a sokszor extrém száraz élőhelyeken. A Füzéri Vár-hegy olyan ritka növényfajoknak ad otthont, mint a hazánkban csak néhány helyen előforduló északi szirtipáfrány, vagy az innen leírta, csak a Zempléni-hegységben élő Schudich-tarsóka.

3.2.1.4. Erdők

A következőkben a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok, a nem közösségi jelentőségű, de természetes élőhelytípusok, valamint a további, zömmel idegenhonos fafajok által meghatározott erdei élőhelytípusok kezelésére és fenntartására (esetenként rekonstrukciójára) vonatkozó természetvédelmi javaslatokat foglaljuk össze. A kezelési javaslatok a lehetséges mértékben figyelembe veszik a közösségi jelentőségű növény- és állatfajok, valamint az egyéb (védett vagy lokálisan értékesnek minősíthető) fajok élőhelyi igényeit is.

A megfogalmazásra kerülő kezelési javaslatok célja, hogy a tervezési terület földrajzi jellemzői, az előforduló közösségi jelentőségű értékek és a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat alapján javaslatot tegyenek a területfenntartás, területhasznosítás, illetve gazdálkodás jövőben kívánatos módjára. A fentebbi jogszabályi kivonat alapján a gazdálkodók számára ezek a természetvédelmi javaslatok jelen terv alapján külön kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak jövőbeni (a fenntartási terv irányelveivel összhangban kidolgozandó) támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé. A már más jogszabályok vagy hatósági eszközök alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azokat megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra (például az erdőről, az erdővédelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényből levezethető irányelvekre és kötelezettségekre) többnyire csak utalást tesz.

A tervezési területen az erdők kezelési egységek elhatárolása összességében 3 különböző szempont figyelembe vételével történt:

(1) *Egyedi sajátosságokkal rendelkező, illetve különleges státusú területek.* A tervezési területet is magába foglaló védett természeti területen (Zempléni Tájvédelmi Körzet) belül vannak olyan területi egységek, melyek kezelési egységbe sorolását valamilyen egyedi sajátosság, vagy jogszabályból levezethető speciális kötöttség határozza meg. Ezek a kezelési egységek jórészt élőhelyi besorolástól függetlenül kialakított, de Natura 2000 jelölésű élőhelyek és/vagy fajok jelenlétét is biztosító területrészeket (esetünkben: érintetlenül fenntartandó fokozottan védett területek) foglalnak magukba.

(2) *Élőhelytípusok szerinti differenciálódás.* A kezelési egységek kialakításának legfontosabb tényezője, hiszen a természetvédelmi kezelési irányelvek jelentős része

él helyspecifikus. Hasonló kezelési igények esetén (például zonális erdők) ugyanakkor többféle élőhelytípus is kerülhet egy kezelési egységbe. Élőhelytípus-kategóriaként alaphelyzetben a Natura 2000 jelölésű élőhelytípusokat alkalmazzuk, nem közösségi jelentőségű és másodlagos erdei élőhelyeknél viszont a teljes körű tematikai és területi lefedettséget biztosító ÁNÉR-2011 élőhelytípusok is megjelennek.

(3) *Korosztályviszonyok.* Összességében egy kategóriánál felmerülhetnek tényezők, ebben az esetben (úgymondjuk korosztályi alapon) a vágásterületek, erdősítések és nemrégiben záródott fiatalosok (ÁNÉR-kódok: P1, P3, P8) elkülönítésére került sor. A kategória kialakításának oka, hogy a vágásos erdőgazdálkodás során kialakult vágásterületek és az azok ismételt beerdülésével/beerdősítésével létrejövő kezdeti erdőstádiumok (hosszávetlegesen 25-30 éves korú) speciális állapotjellemzőkkel bírnak és bennük a zárt, idősebb erdőkezeléséhez képest jelentősen eltérő tevékenységek folynak.

Az általános kezelési javaslatok védett természeti területekre vonatkozóan követik a Zempléni Tájvédelmi Körzet elnevezésű, de jogszabályi formában még nem megjelent természetvédelmi kezelési tervben leírt irányelveket. Egyebekben tekintetben az anyag a vonatkozó útmutatóban elírányzott szerkezeti és tartalmi elvárásoknak megfelelően készült.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A Zempléni Tájvédelmi Körzet területén az erdőgazdálkodásra, illetve az erdőkezelésre vonatkozó általános javaslatok a természetvédelmi kezelési tervben rögzített irányelvekkel állíthatók párhuzamba (a kezelési terv jogszabályként való megjelenése esetében a megfogalmazott elvek kötelező érvényűvé válnak).

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

Az erdőkezelés fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőterületről, az erdővédelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet elírásai szintén kötelező érvényűek, s a természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. tv. természetvédelmi szempontú szabályrendszerétől lévén, hogy a tervezési terület teljes egészében a 147/2007. (XII. 27.) KvVM rendelettel megteremtett védettségű Zempléni Tájvédelmi Körzet területére esik, az is be kell tartani. A Hegyközi Erdőtervezési Körzet (Füzér, Pusztafalu község határára) területére vonatkozó erdőtervezési (2010-2019) erdőterv-rendelet még nem készült, kötelezően betartandó erdőgazdálkodási szabályok innen nem kivonatolhatók, azonban a körzet jegyzőkönyvei (kiemelten elírizes tárgyalás jegyzőkönyvei) az erdőgazdálkodók, az erdőtervezési hatóság és a természetvédelmi kezelésért felelős szerv közötti egyezségnek tekinthetők.

Gazdálkodáshoz köthető önként vállalható kezelési javaslatok

3.2.1.4.1. Beavatkozás nélkül fenntartandó érzékeny erdei élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Beavatkozás nélkül fenntartandó érzékeny élőhelyek

A Zempléni Tájvédelmi Körzet területére eső, 147/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet szerint fokozottan védettnek minősülő erdőterületek közül azon erdőrészletek (vagy azok részterülete), amelyek távlatilag érintetlenül, mindenféle beavatkozás nélkül, a természetes erdődinamikai folyamatoknak teret engedve, de vadhatás, inváziós fajok és természetes bolygatások jelenléte tekintetében természetvédelmi kontroll biztosításával tartandók fenn (Füzér: Vár-hegy és Rózsá-hegy térsége; Pusztafalu: Tolvaj-hegy és Sólyom-kő térsége; sérülékeny élőhelytípusoknak, illetve védterületeknek otthont adó fokozottan védett területek).

Valamint védettségi kategóriára tekintet nélkül minden sziklaerdő, melegkedvelő tölgyes és mészkerülő erdő, sziklai cserjések.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

9130 Szubmontán és montán bükkösök (csak a fokozottan védett területen lévőek)

91G0: Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* (csak a fokozottan védett területen lévőek)

9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői

9110 Mészkerülő bükkösök

91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel* (csak a fokozottan védett területen lévőek)

91M0 Pannon cseres-tölgyesek (mészkerülő tölgyesei)

Érintett ÁNÉR él helyek:

K2: gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (csak a fokozottan védett területen lévő k)

K5: bükkösök (csak a fokozottan védett területen lévő k)

K7a: Mészkerülő bükkösök

L1: Melegkedvelő tölgyesek

L4b: Nyílt mészkerülő tölgyes

LY1: Szurdokerdő k

LY2: Törmeléklet -erdő k

LY4: Tölgyes jellegű sziklaerdő k és tetőerdő k

M7: Sziklai cserjések

Érintett közösségi jelentőségű fajok: zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), farkas (*Canis lupus*), hiúz (*Lynx lynx*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), nagy hancsér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*R. ferrumequinum*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), fehérhátú fakopács (*Dendrocopos leucotos*), hamvas küllő (*Picus canus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), uráli bagoly (*Strix uralensis*)

Érintett egyéb fajok. szirti gyöngyvirág (*Spirea media*), madárbirs fajok (*Cotoneaster* sp.), lisztes berkenye kisfajok (*Sorbus aria* agg), havasalji rózsza (*Rosa pendulina*), pávafarkú salamonpecsét (*Polgonatum verticillatum*), ikrás fogasír (*Cardamine glanduligera*)

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelentőségű él helyek vagy fajok megőrzése érdekében az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökérfő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Az érintetlenül fenntartandó fokozottan védett területek faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolása részben már megtörtént.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű él helyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	A kapcsolódó, szomszédos állományokban végzett fakitermelések esetén merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közeli nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével.	A kapcsolódó, szomszédos állományokban végzett fakitermelések esetén merülhet fel.
E10	Meghatározott erdőrészekben az él helyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A beavatkozás nélkül fenntartandó fokozottan védett területekre vonatkozó szabály!
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket	A veszélyforrást jelent

	nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábön álló holtfák meghagyása.	törzsek kitermelése lehetséges.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészek körüli véd zóna el íráson kívül id beli korlátozás is adható fajonként, lásd E96. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
E39	A mikroél helyek fenntartása.	A mikroél helyeknek tekinthet k pl. források, erek, patakok, kisvízállások, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek, melyek kímélete szükséges.
E41	A fakitermelés elvégzésére id - és térbeli korlátozás megállapítása.	Jogszályban rögzített korlátozási id tartam nincs. Ajánlás: a térség más körzeteihez hasonlóan (ahol már jelent meg erd tervrendelet) április 1. és augusztus 15. között ne történjen fakitermelés. Mindez természetesen csak az idegenhonos fajok kitermelése esetén felmerül szempont ó más esetben érintetlenség.
E50	A vágásterületen történ égetés mell zése.	Idegenhonos fajok (pl. feny k) kitermelése esetén sem végezhet !
E57	Az erd felújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájthonos faj alkalmazása.	Amennyiben valamilyen nagyobb térlépték bolygatás esetén az erd borítottság helyreállítása érdekében aktív beavatkozás szükséges.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	Az állományokban esetleg jelentkez akácodosás megfékezésére.

E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő elírások mellett:	Az esetlegesen előforduló/megjelenő akácsarjak ellen július ó szeptember hónapokban.
	ÉAz ellenrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése.	
	ÉJavasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember.	
	ÉAz alkalmazható szerek lehet legkörnyezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	
	ÉMegfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	
	ÉVékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szarvazás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	Az esetlegesen előforduló/megjelenő akácsarjak ellen.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermállományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	A kitermelt/kivágott idegenhonos fafajok faanyaga a helyszínen is hagyható.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	Ahol az már meghatározásra került.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
V03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	Új létrehozása nem támogatható, Natura2000 jelölésű helyen a meglévőket fel kell számolni.

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan él hely-rekonstrukció és/vagy él helyfejlesztési javaslatok alapesetben nem merülnek fel. Az él helyek állapotának javítását szolgáló, elsősorban a zavaró hatások elhárítására irányuló intézkedések (kiemelten az idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatok abban a szellemben kerültek megfogalmazásra, hogy a Zempléni Tájvédelmi Körzet egyes fokozottan védett területeinek (jelen esetben a füzéri Vár-hegy és r-hegy, valamint a pusztafalui Tolvaj-hegy és Sólyom-k térségében álló szononos fafajú erdők egy részének) érintetlenül, természetes erdődinamikai folyamatokra alapozott fenntartását biztosítani lehessen. A célkitűzés tartós megvalósításához az idegenhonos fafajok esetleges megjelenésének nyomkövetésére fontos teendő, és az e tekintetben esetlegesen szükségessé váló természetvédelmi célú beavatkozásokra a megfogalmazott irányelvek lehetőséget biztosítanak. A célkitűzés elérésének feltétele a nagyvadlétszám csökkentése, a vadhatás mérséklése.

3.2.1.4.2. Zonális erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: A makroklimatikus viszonyok által meghatározott, szélsőségektől mentes, (sekély-) középmező-mély termékek talajokon kialakult zonális erdők (cseres nélküli kocsánytalan tölgyesek és gyertyános-kocsánytalan-tölgyesek, bükkösök) középkorú és idős állományai.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 9130 Szubmontán és montán bükkösök
- 91M0: Pannon cseres-tölgyesek
- 91G0: Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal

Érintett ÁNÉR él helyek:

- K2: Gyertyános kocsánytalan tölgyes
- K5: Szubmontán és montán bükkösök
- L2a: Cseres-kocsánytalan-tölgyesek
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), nagy hím scincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*R. ferrumequinum*), farkas (*Canis lupus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), fehérhátú fakopács (*Dendrocopos leucotos*), hamvas küll (*Picus canus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), uráli bagoly (*Strix uralensis*), fekete gólya

(*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), szirti sas (*Aquila chrysaetos*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*)

Érintett egyéb fajok:

ikrás fogasír (*Cardamine glanduligera*), pávafarkú salamonpecsét (*Polygonatum verticillatum*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), kék meztelencsiga (*Bielzia coerulascens*), alpesi g te (*Triturus alpestris*), foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*)

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó el írás-javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelent ség él helyek vagy fajok meg rzése érdekében ó az erd terület erre alkalmas erd részleteiben a folyamatos erd borítást biztosító átmeneti, örökerd vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	
E04	Közösségi jelent ség él helyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetsszer erd k 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	tisztásokon
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erd szegély létrehozásának el segítése vagy a meglév k fenntartása. Az el - és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekv holtfa jelenlétének biztosítása.	Valamennyi 15 cm t - átmér feletti, shonos fafajú álló holtfa visszahagyandó.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábbon álló holtfák meghagyása.	A veszélyforrást jelent törzsek kitermelése lehetséges.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy id s vagy más okból értékes faegyedek	

	kijelölése és meg rzése az el - és véghasználatok során.	
E19	Az el - és véghasználatok során az el zetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	shonos elegyfák és cserjeszint kímélete.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési id szakhoz igazodó id beni korlátozást és annak térbeli hatályát az el forduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010
E22	Az erd részletben megjelölt mikroél helyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmér feletti) odvas, böhönc, fészkel - és búvóhelynek alkalmas él fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelent ség él helyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szerepl meglév utakon kívül, a szállítási útvonalat el zetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezel vel.
E26	Az el használatok során az elegyfa fajok alsó és fels lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehet ség szerint a természetes erd társulásra/közösségi jelent ség él helyre jellemz összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erd társulás/közösségi jelent ség él hely megfelel állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevel vágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelel záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszer - és származék természetességi állapotú erd kben a nevel vágások	

	során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetétel faállományokban a nevel vágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevel vágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellé zése.	Állami tulajdonú területeken ez mindenhol kötelező !
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellé zése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	
E36	Az adott erdő részletben véghasználat esetén száraló vágás alkalmazása.	A gazdálkodással érintett, vágások és átmeneti üzemmódba sorolt állományokban minél nagyobb arányban
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatában az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyasfa csoport (mikroélel hely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	Hagyasfa-csoport
E38	Honos fafajú állományok véghasználatában átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélel helyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	Hagyasfa-csoportok kijelölése (5%).
E39	A mikroélel helyek fenntartása.	A mikroélel helyeknek tekinthetők pl. források, erek, patakok, kisvízállások, facsonk, hasadt-törött fák, üregesodvas törzsek, melyek kímélete szükséges.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erdő részlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás	Jogszabályban rögzített

	megállapítása.	korlátozási időtartam nincs. Ajánlás: a térség más körzeteihez hasonlóan (ahol már jelent meg erdőtervrendelet) április 1. és augusztus 15. között ne történjen fakitermelés.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-elkészítés elhagyása.	
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-elkészítés és a tuskózás elhagyása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetséges szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E52	Shonos fafajú faállomány tájhozonyos fajokkal történő felújítása.	A zonális erdő k f - és elegyfajájainak alkalmazásával.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a természetvédelmi terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	Az állományok alatt, illetve azok hézagaiban jelentkező akácodosás megfékezésére.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett:</p> <p>É Az ellenrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése.</p> <p>É Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.</p> <p>É Alkalmazás során a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében ókeregkezeléssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren ók a gyalogakác kivételével ók fainjektálással.</p> <p>É Az alkalmazható szerek lehet legkörnyezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.</p> <p>É Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb</p>	Akácсарjak ellen július-szeptember hónapokban. Akácсарjak ellen.

	<p>vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).</p> <p>É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.</p>	
E72	<p>Lehetség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.</p>	<p>A vegyszeres kezelésekkel kombinálva, akácsarjak visszaszorítása érdekében.</p>
E74	<p>Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magterm állományokban) történő elvégzése.</p>	<p>Csak kifejezetten indokolt esetben.</p>
E75	<p>Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élelciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.</p>	<p>Csak kifejezetten indokolt esetben.</p>
E80	<p>Meghatározott erdőterületekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.</p>	
E81	<p>Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.</p>	
E83	<p>Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.</p>	<p>Lehetség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőknek.</p>
E84	<p>Fakitermelés tervezése során az érintett erdőterületek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélynevelési vágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.</p>	<p>Térben változó erélynevelési vágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.</p>
E86	<p>A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.</p>	<p>Elsősorban bükkös állományokban, a havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) védelme érdekében. Amennyiben eddig nem kerül elszállításra, 10% faanyag kötelezően</p>

		visszahagyandó.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdő védelmi ok kivételével.	A nagy cincérek (havasi cincér, nagy hancincér, gyász-cincér) megőrzése érdekében alkalmazandó.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szócska vagy etetőhely a természetvédelmi terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan él hely-rekonstrukciós és/vagy él helyfejlesztési javaslatok nem merültek fel. Az él helyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdő szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek. Megemlítendő viszont, hogy a KE-8 egység alatt szerepeltetett idegenhonos fafajú állományok zömét (szinte 100%-át) hosszú távon valamelyik zonális erdő társulássá (cser nélküli kocsánytalan tölgyessé, gyertyános-kocsánytalan-tölgyessé vagy bükkössé) kell majd visszaalakítani.

(f) Kezelési javaslatok indoklása:

A Milic-csoport zonális erdei a területen folyó erdő gazdálkodás legfőbb bázisai (a tervezési terület erdeinek több mint 90%-a cser nélküli kocsánytalan tölgyes, gyertyános-kocsánytalan tölgyes vagy bükkös), így a kezelési javaslatok megfogalmazásánál a középkorú és idős állományokban esedékes, gazdálkodási jellegű tevékenységek mindegyikére ki kellett térni (az összes állomány több mint 20%-a 100 év feletti erdő!). A nevelő vágások végzése során az elegyes, változatos szerkezetű, mikrohabitatokban gazdag erdő kialakítása és fenntartása a cél, a megfogalmazott javaslatok ennek megfelelően ezekre a kérdésekre fókuszálnak. A véghasználatok kapcsán a vágásos üzemmódtól való minél nagyobb mértékű eltávolodást, a folyamatos erdőborítás felé való elmozdulást helyeztük a középpontba: a felújítóvágások szálalóvágásokkal való felváltása, illetve az örökérvényű gazdálkodás felé való átmenetet biztosító erdőművelési beavatkozások említése egyaránt ezt az irányt hangsúlyozza (az átmeneti üzemmódú erdő aránya jelenleg közel 20%). A megfogalmazott javaslatok egyidejűleg szolgálják az idegenhonos fafajok fokozatos visszaszorítását és általában a tervezési terület erdő takarója legnagyobb hányadát lefedő zonális erdő természetességi állapotának javítását is.

3.2.1.4.3. Ligeterdő

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Honos fafajú, edafikus erdő (ligeterdő)

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 91E0: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas k ris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterd k (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)

Érintett ÁNÉR él helyek:

- J5: Égerligetek

Érintett közösségi jelent ség fajok:

Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), farkas (*Canis lupus*), vízfutrinka (*Carabus variolosus*), vérf hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), kis- és nagypatkós denevér (*Rhinolophus hipposideros, R. ferrumequineum*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett egyéb fajok:

Kék meztelencsiga (*Bielzia coerulascens*), alpesi g te (*Triturus alpestris*), foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*), fehérhátú fakopács (*Dendrocopos leucotos*), hamvas küll (*Picus canus*), Fekete harkály (*Dryocopus martius*), fekete gólya (*Ciconia nigra*)

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó el írás-javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelent ség él helyek vagy fajok meg rzése érdekében ó az erd terület erre alkalmas erd részleteiben a folyamatos erd borítást biztosító átmeneti, örökerd vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	
E04	Közösségi jelent ség él helyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetster erd k 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével.	
E10	Meghatározott erd részletekben az él helyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	Az ide sorolható állományok egy részénél alkalmazandó irányelv.

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erd szegély létrehozásának el segítése vagy a meglév k fenntartása. Az el - és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	A ligeterd k szegélyeinek fenntartása (ahol van), az idegenhonos fafajú törzsek kitermelése.
E15	A kijelölt területen az erd neveléssel kapcsolatos erd gazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).	Az ide sorolható állományok egy részénél alkalmazandó irányelv (a törzskiválasztó gyérítések gyenge eréllyel az állományok többségében még elvégezhet k).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekv holtfa jelenlétének biztosítása.	Alkalmazandó, ahol nevel vágás vagy véghasználat történik.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy id s vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és meg rzése az el - és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési id szakhoz igazodó id beni korlátozást és annak térbeli hatályát az el forduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
E21	Az erd részletben megjelölt mikroél helyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmér t elér álló és/vagy fekv holtfa folyamatos fenntartása.	Teljes fa meghagyása javasolt.
E22	Az erd részletben megjelölt mikroél helyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmér feletti) odvas, böhönc, fészkel - és búvóhelynek alkalmas él fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag	Az erdészeti hatósági

	közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű helyek és fajok védelme érdekében).	nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül, a szállítási útvonalat elzárva egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel.
E26	Az elhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdtársulásra/közösségi jelentőségű helyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E27	A természetes erdtársulás/közösségi jelentőségű hely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E28	Természetes-, természetstör és származék természetességi állapotú erdekben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Alkalmazandó, ahol nevelővágás történik.
E33	Természetes, természetstör és származék erdekben a tarvágás mellőzése.	Állami tulajdonú területeken ez mindenhol kötelező!
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	Ahol csak lehet, rövidfában és megemelve kell megoldani a közelítést és kiszállítást.
E36	Az adott erdészeti részletben véghasználat esetén szállalóvágás alkalmazása.	A gazdálkodással érintett, vágásos vagy átmeneti üzemmódba sorolt állományokban.
E38	shonos fajok állományok véghasználatának során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikrohelyek visszahagyása, lehetőség szerint az idős állomány összetételét jellemző formában.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik véghasználat.
E39	A mikrohelyek fenntartása.	A mikrohelyeknek tekinthetők pl. források, erek, patakok, kisvízállások, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek, melyek kímélete szükséges.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erdészeti részlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve	

	vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére id - és térbeli korlátozás megállapítása.	Jogszabályban rögzített korlátozási id tartam nincs. Ajánlás: a térség más körzeteihez hasonlóan (ahol már jelent meg erd tervrendelet) április 1. és augusztus 15. között ne történjen fakitermelés.
E50	A vágásterületen történ égetés mell zése.	Lehet ség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet
E52	shonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történ felújítása.	Az éger- és f zligetek f - és elegyfafajainak alkalmazásával.
E57	Az erd felújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	Védett természeti területen kötelez !
E58	Az erd felújítások során a természetes erd társulásnak megfelel elegyfajok biztosítása.	Védett természeti területen kötelez !
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágy- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	A vizes él hely jelleg miatt a vegyszerhasználat minimalizálása szükséges!
E72	Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.	A vizes él hely jelleg miatt a vegyszerhasználat minimalizálása szükséges!
E74	Kórokozók és kártev k elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erd területeken, magterm állományokban) történ elvégzése.	Csak különösen indokolt esetben.
E75	Kártev k elleni védekezésnél kémél technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, id szak megválasztása: élelciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	Csak különösen indokolt esetben.
E80	Meghatározott erd részletekben az él helyek és fajok védelme érdekében id beli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	

E83	Az erd szegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését elzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőknek.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélynevelési vágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	Elsősorban a méretbeni eloszlás javítására kell koncentrálni, ha egyáltalán történik egy ligeterdőben valamilyen beavatkozás.
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	Elsősorban bükkös állományokban, a havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) védelme érdekében. Amennyiben eddig nem kerül elszállításra, 10% faanyag kötelezően visszahagyandó.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	Ahol egyáltalán felmerül az egészségügyi termelés kérdése.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	Ahol nevelési vágás, vagy véghasználat történik.
E96	Fokozottan védett jelölű madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	A térségi és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján az összhangban a madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz és Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a mőködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan él helyrekonstrukciós és/vagy él helyfejlesztési javaslatok nem merültek fel. Az él helyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdő szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek.

(f) Kezelési javaslatok indoklása:

Az égerligetek a térség különleges, kis kiterjedésű, természeti értékekben potenciálisan gazdag élőhelyei, állományai viszont (vö. Füzer: a Vár-hegytől északra, a Németki-dőlés és Pap-rét területe; Pusztafalu: Percse-Bükk) részben nem erdőtervezettek. Fenntartásukat (a közúthoz közeli sávokat leszámítva) a szokásos erdőgazdálkodási megoldásoktól való minél nagyobb mérvű eltávolodással, a területek egy része tekintetében minimális kezelések végzésével, illetve hosszabb távon a természetes erdődinamikai folyamatokra támaszkodva javasoljuk biztosítani. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, elsősorban a fiatal-középkorú állományokban esedékes nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó gyérítések) lehetőségeinek biztosításával kerültek megfogalmazásra. A javasolt intézkedések az érintett területek zömében a minimális beavatkozások elvét követik, a közösségi jelentőségű fajok számára sok álló és fekvő holtfa, illetve sokféle mikrohabitat kialakulásához biztosítanak keretet, ugyanakkor a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőségek adnak.

3.2.1.4.4. Pionír fajú erdők, spontán erdőszűrt területek

a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Egykori gyepterületeken (kaszálókon, legelőkön), illetve kisebb részben felhagyott szántókon néhány évtized alatt spontán kialakult, pionír fajokból álló (pl. közönséges nyír, rézgyertyán, mezei juhar) fiatal erdők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek: RB: shonos fajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők; RC: shonos fajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési elírás-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közeli nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának el segítése vagy a meglévő erdők fenntartása. Az el- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes	

	módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	Valamennyi 15 cm t átmérő feletti, szonos fafajú álló holtfa visszahagyandó.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az el- és véghasználatok során.	
E19	Az el- és véghasználatok során az elzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	szonos elegyfák és cserjeszint kímélete.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függetlenül meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdő gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az idő előforduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján óvó összhangban a madárvédelmi területre (KMT) megfogalmazott irányelvekkel óvni kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz - Horváth 2010.
E26	Az elhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdő társulásra/közösségi jellegű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdő társulás/közösségi jellegű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetstabil- és származék természetességi állapotú erdőben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes	

	eltávolítása.	
E31	A nevel vágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	A mikroélőhelyeknek tekinthetőek pl. források, erek, patakok, kisvízállások, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek, melyek kímélete szükséges.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdő részlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Jogszabályban rögzített korlátozási időtartam nincs. Ajánlás: a térség más körzeteihez hasonlóan (ahol már jelent meg erdőterv-rendelet) április 1. és augusztus 15. között ne történjen fakitermelés.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	Az állományok alatt, illetve azok hézagaiban jelentkező akácsozás megfékezésére.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett:	
	É Az ellenrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése.	
	É Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Akácсарjak ellen július ó szeptember hónapokban.
	É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	Akácсарjak ellen.
	É Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható	

	vegyszer.	
	ÉVékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkal kombinálva, akácsarjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magterm állományokban) történ elvégzése.	Csak kifejezetten indokolt esetben.
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell elnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	Csak kifejezetten indokolt esetben.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történ megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	A korábbi legel kb 1 visszamaradt hagyásfák kímélete!
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan él hely-rekonstrukciós és/vagy él helyfejlesztési javaslatok nem merültek fel. Az él helyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása, az erdő szerkezetének javítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek.

(f) Kezelési javaslatok indoklása:

A füzéri Vár-hegy északi elterében (Németki-d 1, Pap-rét), Pusztafalu település szélén (Percse-Bükk) és elszórtan még néhány helyszínen találunk a tervezési terület erdőtakarójának jellegét részben meghatározó fiatal, spontán létrejött, pionír fajok és keményfás erdők. Koruk alapján ezekben az állományokban a közeljövőben elsősorban

nevel vágások végzése merülhet fel, így a megfogalmazott javaslatok az elegyes, változatos szerkezet , mikrohabitatokban gazdag erd k kialakításának és fenntartásának kérdéseire fókuszálnak. A megfogalmazott javaslatok egyidej leg szolgálják az idegenhonos fafajok fokozatos visszaszorítását és általában a tervezési terület erd takarója természetességi állapotának javítását.

3.2.1.4.5. Erdészeti ültetvények

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Idegenhonos fafajú ültetvények

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:-

Érintett ÁNÉR él helyek:

- S4: Erdei fenyvesek
- S5: Egyéb tájidegen fenyves

Érintett közösségi jelent ség fajok:

farkas (*Canis lupus*), vadmacska (*Felis sylvestris*), kapcsos korpaf (*Lycopodium clavatum*), darázsölyv (*Pernis apivorus*)

Érintett egyéb fajok: -

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési el írás-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	Közösségi jelent ség fajok esetében, vagy szomszédos közösségi jelent ség él helyek miatt merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével.	Közösségi jelent ség fajok esetében, vagy szomszédos közösségi jelent ség él helyek miatt merülhet fel.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy id s vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és meg rzése az el - és véghasználatok során.	
E19	Az el - és véghasználatok során az el zetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskör kímélete.	Az shonos lombos fa- és cserjefajok kímélete.

E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függen meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az idővel forduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján óvó összhangban a madárvédelmi területre (KMT) megfogalmazott irányelvekkel óvni kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz - Horváth 2010.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelési vágások során az idegenhonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E39	A mikroélethelyek fenntartása.	Az állománynevelési és átalakítási munkák során a mikrohabitatok (pl. odvas fa) lehetőség szerinti (átmeneti) megtartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdő részlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vontatási nyom kialakulása. A talaj- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	Különösen az erdő talaj védelemre kell nagy figyelmet fordítani.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Jogszabályban rögzített korlátozási időtartam nincs. Ajánlás: a térség más körzeteihez hasonlóan (ahol már jelent meg erdőterv-rendelet) április 1. és augusztus 15. között ne történjen fakitermelés.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E51	Felújítás tájidegen fafajokkal, illetve célállománnyal.	Védett természeti területen kötelező!

		Mindenhol a term helynek megfelel f és elegyfajokkal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Védett természeti területen a fafajcsere kötelez ! Mindenhol a term helynek megfelel f és elegyfajokkal.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehet ség szerint a cserjeszintben is).	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	Az állományok alatt esetleg jelentkező akácodos megfékezésére.
E70	Az intenzíven terjed növényfajok elleni vegyszer használata a következő írások mellett:	
	ÉAz ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése.	
	ÉJavasolt alkalmazási id : lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Az esetlegesen el forduló akácsarjak ellen július ó szeptember hónapokban.
	ÉAz alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	Az esetlegesen el forduló akácsarjak ellen.
	ÉMegfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	
	ÉVékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkel kombinálva, az el forduló akácsarjak visszaszorítása

		érdekében.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos fenyő fajok által uralt (az esetek nagy részében jelentős arányban szonon lombos fafajokat is tartalmazó) állományokat védett természeti területen (Zempléni Tájvédelmi Körzet) hosszú távon a term. helyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdő társulásoknak megfelelő erdő társulássá, illetve él helytípussá javasolt alakítani. A célállapotként megjelölhető él helytípusok szinte kizárólag zonális erdők (cser nélküli kocsánytalan tölgyesek, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, bükkösök). A fafajcserés átalakítások egy kisebb része (idősebb, rossz egészségi állapotú állományok esetében) vélhetően csak tarvágást követő mesterséges erdő sítéssel oldható meg. A középkorú, jobb egészségi állapotú, erdősen lombegyes állományokban ugyanakkor a lombos ősvázaó és a természetes (a lazább záródású, fényben gazdagabb állományokban érezhetően m. köd) erdődinamikai folyamatokra alapozva fokozatos, több évtizedre elnyúló (a természetvédelmi elvárásokkal és a Natura 2000 szempontokkal jobban harmonizáló) rekonstrukciós munka is végezhető. Az átalakítási munkák részletes megtervezésére a körzeti erdőtervezés keretei között nyílik lehetőség (a jelenleg érvényben levő erdőtervek mellékletei közül főleg a törzskiválasztó gyérítések adnak lehetőséget ilyen jellegű munkák végzésére).

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési és rekonstrukciós javaslatok megfogalmazására abban a megközelítésben került sor, miszerint a dominánsan nem szonon fafajokból álló erdőket a védett természeti területekre vonatkozó általános természetvédelmi irányelvek és mellékletek alapján hosszú távon (lehetőleg fokozatosan, vagy kis terület tarvágásokkal) a term. helyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdő társulásoknak megfelelő él helytípussá kívánatos alakítani. A javasolt átalakítások az egyéb védelmi (talajvédelmi, tájképvédelmi) funkciók részbeni megtartását, az idegenhonos fafajok visszaszorítását, lombos állományrészek és a hagyásfák megőrzését, az őshonos fafajú, elegyes állományok kialakítását egyaránt lehetővé teszik, illetve biztosítják.

3.2.1.4.6. Vágásterületek, fiatalosok

a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Vágásterület, fiatalosok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- P1: őshonos fafajú fiatalosok

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett egyéb fajok: -

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési el írások-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	Fajok esetében merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével.	Fajok esetében merülhet fel.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erd szegély létrehozásának el segítése vagy a meglév k fenntartása. Az el - és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Tisztítások során érvényre juttatható szempont.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	Hagyásfákra vonatkozóan érvényesítendő szempont.
E19	Az el - és véghasználatok során az el zetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskör kímélete.	Tisztítások során érvényre juttatható szempont. Els sorban az shonos elegyfák (köztük a pionír fajok) és egyes cserjefajok megtartása érdekében lehet alkalmazni.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési id szakhoz igazodó id beni korlátozást és annak térbeli hatályát az el forduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (KMT) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz - Horváth 2010.

E26	Az elhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdő társulásra/közösségi jellegű helyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvény szempont.
E28	Természetes-, természetster - és származék természetességi állapotú erdőben a nevelő vágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvény szempont.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelő vágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvény szempont.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelő vágások során az idegenhonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvény szempont.
E39	A mikroélel helyek fenntartása.	A lehetőséghez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok, magas tuskók, stb.).
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőleg szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E51	Felújítás tájidegen fafajokkal, illetve célállománnyal.	Védett természeti területen kötelező !
E57	Az erdő felújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájidegen fafaj alkalmazása.	Védett természeti területen kötelező !
E58	Az erdő felújítások során a természetes erdő társulásnak megfelelő elegyfa fajok biztosítása.	Védett természeti területen kötelező !
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdősztyepp jellegű) erdő esetében a felújítás során a táj- és természet helyi honos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.	Talajvédelmi rendeltetés esetén a természetes úton megjelent idegenhonos újulat mind megőrzendő.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	Védett természeti területen kötelező !
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágymű és fűszárú fajok ellen alkalmazható a természetvédelmi terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	A vágásterületeken és fiatalosokban esetleg jelentkező akácosodás megfékezésére.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következők mellett:	

	É Az ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése.	
	É Javasolt alkalmazási id : lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Akácсарjak ellen július ó szeptember hónapokban.
	É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	Akácсарjak ellen.
	É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	
	É Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkel kombinálva, akácсарjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártev k elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erd területeken, magterm állományokban) történ elvégzése.	Csak különösen indokolt esetben!
E75	Kártev k elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell el nyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelent ség , illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	Csak különösen indokolt esetben!
E83	Az erd szegélyekben található intenzíven terjed lágú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történ megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó el írás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etet hely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciók és él helyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan él hely-rekonstrukciók és/vagy él helyfejlesztési javaslatok annyiban merülnek fel, hogy vágásos erdő gazdálkodás korai fázisaiban (üres vágásterület, mesterséges erdő sítés, pótlás, folyamatos és befejezett erdő sítés ápolása) van a legtöbb lehetőség az él helyek állapotának javítását szolgáló egyik legmarkánsabb intézkedés, nevezetesen a fafajcsere végrehajtására (egyidejűleg az idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítására). A részletesebb javaslatok a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatok igazodnak a vágásterületek, erdő sítések és a fiatal, záródó vagy záródott állományok sajátosságaihoz. A tervezési területen jelenleg relatíve kevés (50 ha körüli) ide sorolható erdő részlet található, de ehhez hozzá kell még számítani az átmeneti üzemmód mellett lékvágásokkal érintett állományok fiatal foltjait is. A javaslatok lehetőséget biztosítanak a véghasználat utáni nyílt (vágás)területeken és a lékes beavatkozásokkal érintett helyszíneken az idegenhonos fafajok elleni fellépésre, szükség esetén akár a vegyszerhasználatra, illetve hangsúlyozzák az idegenhonos fafajú, elegyes, idegenhonos elemektől mentes fiatalosok kialakításának szükségességét és fontosságát.

3.2.1.5. Egyéb él helyek

3.2.1.5.1. Spontán cserjések, erdő sőd területek

a) Kezelési egység kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: Spontán cserjés erdő területek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- P2b: Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P2a: Üde cserjések

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)

Érintett egyéb fajok: -

(d) Javasolt el írások

Kód	Gyepsterületekre vonatkozó el írás-javaslatok	Magyarázat
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező szonós cserjék meg őrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti idő szakban lehetséges.	Amennyiben jelöl őt helyet és fajt nem veszélyeztet a cserjeirtás augusztus 15-t ől megkezdhet ő.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének idő pontját legalább 5 nappal korábban írásban a m ődési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a m ődési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.	
GY32	A m ődési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követ ően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.	
GY129	A területen található szonós cserjék minimum 5 %-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérett ől függetlenül (kis- és nagytermet ő cserjék egyaránt).	
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhet ő. Tartós es őzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.	
GY131	A cserjék - őes őbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.	
Kód	Erd őgazdálkodásra vonatkozó el írás-javaslatok	Magyarázat
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepsterületekkel érintkező állományok esetében a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdő szegély kialakítása.	Amennyiben a cserjésedés olyan mérték ő, hogy már fásításnak számít.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etet hely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

Az értékes, de elrehabilitált szukcesszionális állapotú, erdősen cserjésedett gyepéken a cserjéirtás elvégzése után, folyamatos kaszálással a cserjéseket gyepké alakítani a nyílt él helyek területi arányának megtartás érdekében.

Ezeknek a területeknek a cserjéirtása után elsősorban a kaszálással történő hasznosítás javasolt. A vadgyümölcsfák megőrzését, az odvas fák kíméletét, valamint 5-10 százalékos cserjevisszahagyást madár- és rovarvédelmi szempontból is javasoljuk.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kökényes-galagonyás-borókás cserjések egyre nagyobb teret hódítanak el a gyepes él helyektől, visszaszorításuk alapvető feladat. Az időbeni korlátozásra a cserjéseket elnyelben részesítő énekesmadarak (töviszűrő gébics, karvalyposzáta) fészkelési időszakára tekintettel van szükség. Ugyanakkor a zempléni futrinka, a sárga gyapjasszövő és számos madárfaj a bokros szegélyeket elnyelben részesíti, úgyhogy erdővel érintkező szegélyzónát, bokorcsoportokat hagyni kell.

3.2.1.5.2. Üdülők, vadászházak

a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: vadászházak, László-tanya és környező üdülők

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- U3: Falvak, falu jellegű külvárosok
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Érintett egyéb fajok:-

(d) Javasolt el írások

Mivel sem gyepes, sem erdős, sem vizes javaslatcsomagból nem lehet ide sorolható el írásokat tenni, ld. gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok (3.2.1.1. fejezet) alatt.

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

Egyéb él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatot nem teszünk.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Az épületek lezárásával és a világítással kapcsolatos javaslatok a közösségi jelentőség és egyéb éjjel aktív állatok zavarásának minimalizálását szolgálják.

3.2.1.5.3. Füzéri Vár

a) Kezelési egység kódja: KE-11

(b) Kezelési egység meghatározása: Füzéri Vár és parkolója

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 6190 ó Pannon sziklagyeppek
- 40A0 ó Kontinentális peripannon cserjések

Érintett ÁNÉR él helyek:

- U3: Falvak, falu jellegű külvárosok
- U11: parkoló, utak
- G3: Nyílt szilikát sziklagyeppek és törmeléklejtők
- M7: Sziklai cserjések

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*R. ferrumequinum*)

Érintett egyéb fajok:

Északi szirtipáfrány (*Woodsia ilvensis*), Schudich-tarsóka (*Thlaspi kovatsii subsp. schudichii*), apró n. szirm (*Iris pumila*), sárga kövirózsa (*Jovibarba hirta*), rózsás kövirózsa (*Sempervivum marmoreum*), buglyos kökfő (*Saxifraga paniculata*), sziklai ternye (*Aurinia saxatilis*)

(d) Javasolt el írások

Az él helyekre vonatkozó javaslatokat ld. a sziklagyeppek, sziklai cserjések alatt. Épületek tekintetében mivel sem gyepes, sem erdős, sem vizes javaslatcsomagból nem lehet ide sorolható el írásokat tenni, ld. gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok (3.2.1.1. fejezet) fejezet alatt.

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

A Füzéri várral kapcsolatos fejlesztések során törekedni kell arra, hogy a természetvédelmi szempontok elsőséget élvezzenek. A fejlesztések semmiképpen nem járhatnak együtt természetkárosító tevékenységekkel. Az itt található unikális sziklai él helyek védeleme, megőrzése és helyreállítása elsődleges szempont kell legyen lsd. 3.2.1.2.3. fejezetben. Épületfelújításánál a 3.2.1.1. fejezetben tett denevérvédelmi javaslatokat ó berepülő nyílások kialakítás, világítással kapcsolatos korlátozások ó maximálisan érvényesíteni szükséges.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Az épületek lezárásával és a világítással kapcsolatos javaslatok a közösségi jelentőség és egyéb éjjel aktív állatok zavarásának minimalizálását szolgálják.

3.2.1.5.4. Szántók, gyümölcsösök, parlagok

a) Kezelési egység kódja: KE-12

(b) Kezelési egység meghatározása: Hagyományos kisparcellás szántók, extenzív gyümölcsösök és szőlők, parlagok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- T6: Kisparcellás szántók
- T8: Extenzív szőlők és gyümölcsösök
- T10: Fialat ugar és parlag

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

-

Érintett egyéb fajok:-

(d) Javasolt elírások

Kód	Szántóterületekre vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
SZ01	Napnyugtatótól napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.	
SZ10	Trágya, m trágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, m trágya nem deponálható.	

SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bála (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területen történő lehordása 30 napon belül.	
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki.	
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédőszer alkalmazása engedélyezett.	
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezés növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.	
SZ22	Rágcsálóirtó szerekek és talajfertőtlenítőszer alkalmazhatók.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	Gyümölcsösben javasolt.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkek körüli védőzóna előírásán kívül időbeli korlátozás is adható fajonként, lásd E96. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján az összhangban a madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz és Horváth 2010. Gyümölcsösben javasolt.

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

Egyéb él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatot nem teszünk.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Agrárterületeken elsődleges cél a rovarokra, madarakra veszélyes kemikáliák kijuttatásának minimalizálása, talaj- és vízszennyezés elkerülése. Gyümölcsösökben hasonló elvek miatt korlátozott a vegyszerhasználat, illetve részben fás él hely révén a fészkelésre alkalmas és odvas fák kímélete a denevérek és a madárvédelmi területtel való átfedés miatt a jelöl madárfajok megóvása érdekében fontos.

3.2.2. Él hely-rekonstrukció és él hely-fejlesztés

Erd területek esetén az él helyek helyreállítása elsősorban az erdő szerkezeti jellemzők javítását (mint fejlesztést) jelenti, melyet erdőgazdálkodási tevékenység keretében, valamint (hatékonyabban) természetvédelmi erdőkezeléssel lehet biztosítani. Gyepterületek helyreállítása/fejlesztése gyeptípusoktól függően, kaszálással, illetve cserjeirtással, és a megjelenő inváziós fafajok egyedeinek eltávolításával történhet. A részletes él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

Füzér vára közvetlen környezetében az elsősorban becserjésedett törmelékhalomként fellelhető egykor lebontott, lerobbantott várfalmaradványok régészeti kutatása után él helyrekonstrukciós tevékenység valósul meg. További fejlesztések a természetes él helyek további minőségi romlását, kiterjedésének csökkenését nem okozhatják.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) A cserjés állományszegélyeket fenn kell tartani.

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) és egyéb kételt fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete, alkalmas területen vizes él helyek kialakítása javasolt pl. út menti árkok lefolyástalan mélyedésibe irányított vízzel. Az erdészeti úthálózat karbantartása (vizek levezetése, feltöltés kúzzalékkal, dózerolás stb.) a szaporodási időszakon kívül történjen. A faj jelentős él helyei közelében ne kerüljön vadászati létesítmény elhelyezésre, kialakításra. A kedvező él helyek lekerítésével megakadályozható, hogy az él helyet dagonyaként használja a vadállomány. A fahasználatok, termelések során a faj számára alkalmas él helyeken a faállomány visszahagyása szükséges, olyan mértékben, ami biztosítja az él hely változatlanságához szükséges mikroklímátikus viszonyokat. A fakitermelések után a gallyak, famaradékok összerakása során, egyrészt a gallyak kerüljenek eltávolításra a vízállásokból, másrészt a kupacok ne a vízállásokba kerüljenek kialakításra. A vízállásokba behullott ágak, növényi részek eltávolításával késleltethetjük a vízállás feltöltését.

Nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)

Potenciális szálláshelyek (pl. épületpadlások, pincék stb.) felmérése és monitorozása. A felderített szülőkolóniák szálláshelyeinek, a Natura 2000 területen található telel helyeknek, illetve a táplálkozóterületeknek (pl. fás szegélyek, zárt, elsősorban keményfás ligeterdő) a hatékony védelme.

Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

A felderített szül kolóniák szálláshelyeinek, a Natura 2000 területen található telet helyeknek, illetve a táplálkozóterületeknek (pl. fás szegélyek, zárt erdők) a hatékony védelme.

Farkas (*Canis lupus*) és hiúz (*Lynx lynx*) él helyén a zavartalanság biztosítása. A nagyragadozók fokozott hazai és nemzetközi védettsége miatt kiemelt figyelmet kell fordítani megőrzésére. Sokszor megjelennek a hajtásokban is, tehát nagy figyelmet kell fordítani és fokozott ellenőrzést kell biztosítani annak érdekében, hogy kilövésük még véletlenül se történjen meg. Vadászatuk, kilövésük szigorúan tilos! (1996. évi LIII. törvény) Ennek betartása érdekében él helyén az igazgatóság fokozottan ellenőrzi a vadászati tevékenységet.

A Zempléni Tájvédelmi Körzettel, annak fokozottan védett területével és a különleges madárvédelmi területtel való átfedés miatt a következő madárfajokra vonatkozóan is szerepeltetünk fajvédelmi intézkedéseket:

Uráli bagoly (*Strix uralensis*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Szükségesek a fajok számára az odvas, széthasadt törzseket is tartalmazó idős tölgyes-bükkös állományok (fészkelő-területek). Gallyfészkekben vagy odúban (mesterséges odúban is) fészkelő fajok, ezért szükséges az idős erdei állományrészek és facsoportok visszahagyása, az odvas-széthasadt törzsek kíméléte a fakitermelések során, valamint a fészkelő helyek háborítatlanságának biztosítása a költési időszakban (február 1. ó július 15.), kis légykapónál április 1-től.

Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küll (*Picus canus*)

Szükségesek a fajok számára az odvas, kiszáradt, korhadó, széthasadt törzseket is tartalmazó idős tölgyes-bükkös állományok (fészkelő- és táplálkozó-területek), mert odúban fészkelnek. Szükséges az idős állományrészek és facsoportok visszahagyása, az odvas-korhadó törzsek kíméléte a fakitermelések során és a fészkelő helyek háborítatlanságának biztosítása a költési időszakban (március 15. ó július 15.). A fehérhátú fakopáncs él helyein ó amennyiben a faállományviszonyok lehetővé teszik ó a keletkező és elbomló holtfaanyag egyensúlya miatt hektáronként legalább 15 m³ mennyiség fekvő holtfaanyagot kell visszahagyni.

Békászó sas (*Aquila pomarina*) és fekete gólya (*Ciconia nigra*)

Fészektől számított 100 méter sugarú körön belül fakitermelés nem végezhető. A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 400 méter sugarú körben kizárólag erdőtüzelési védelmi tevékenység végezhető. Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*)

Fészektől számított 100 méter sugarú körön belül fakitermelés nem végezhető. A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 200 méter sugarú körben kizárólag erdőtüzelési védelmi tevékenység végezhető. Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Parlagi sas (*Aquila heliaca*)

Fészektől számított 100 méter sugarú körben fakitermelés nem végezhető. A szaporodási és utódnevelési időszakban a lakott fészektől számított 300 méter sugarú körben kizárólag erdőtüzelési védelmi tevékenység végezhető. Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Haris (*Crex crex*)

Élőhelyén fészkelési és fiókanevelési időszakban az igazgatóság által bemért revírek 100 m-es körzetében augusztus 15. előtt tilos bármiféle gyepterületet folytatni (1996. évi LIII. törvény). A tulajdonosnak vagy a vagyongazdálkodóknak minden kaszálást legalább 5 nappal az előírt időpontja előtt be kell jelentenie az igazgatóság részére. A kaszálás bejelentését követően az igazgatóság haladéktalanul tájékoztatja a tulajdonost vagy földhasználót a rendelkezéssel érintett terület elhelyezkedéséről.

A többi, fenntartási tervben említett szárazföldi közösségi jelentőségű állatfajok esetében az állományaik fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál el kell tartani a fajmegőrzéshez.

3.2.4. Kutatás monitorozás

Jelen vizsgálatunk során aktualizálásra került a 10 évvel ezelőtti vegetációtérkép és elkészült a terület élőhelytérképe. Felmérésre került az összes közösségi jelentőségű állatfaj és növényfaj, valamint egyéb védett fajok is. A Natura 2000 területen az eddigi felmérés alapján 29 sárgahasú unka (*Bombina variegata*) szaporodó hely került felmérésre, javasoljuk az NBmR keretében ezen élőhelyek monitorozását.

Minden közösségi jelentőségű faj esetében szükséges az állomány nagyság változásának nyomon követése.

Nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*):

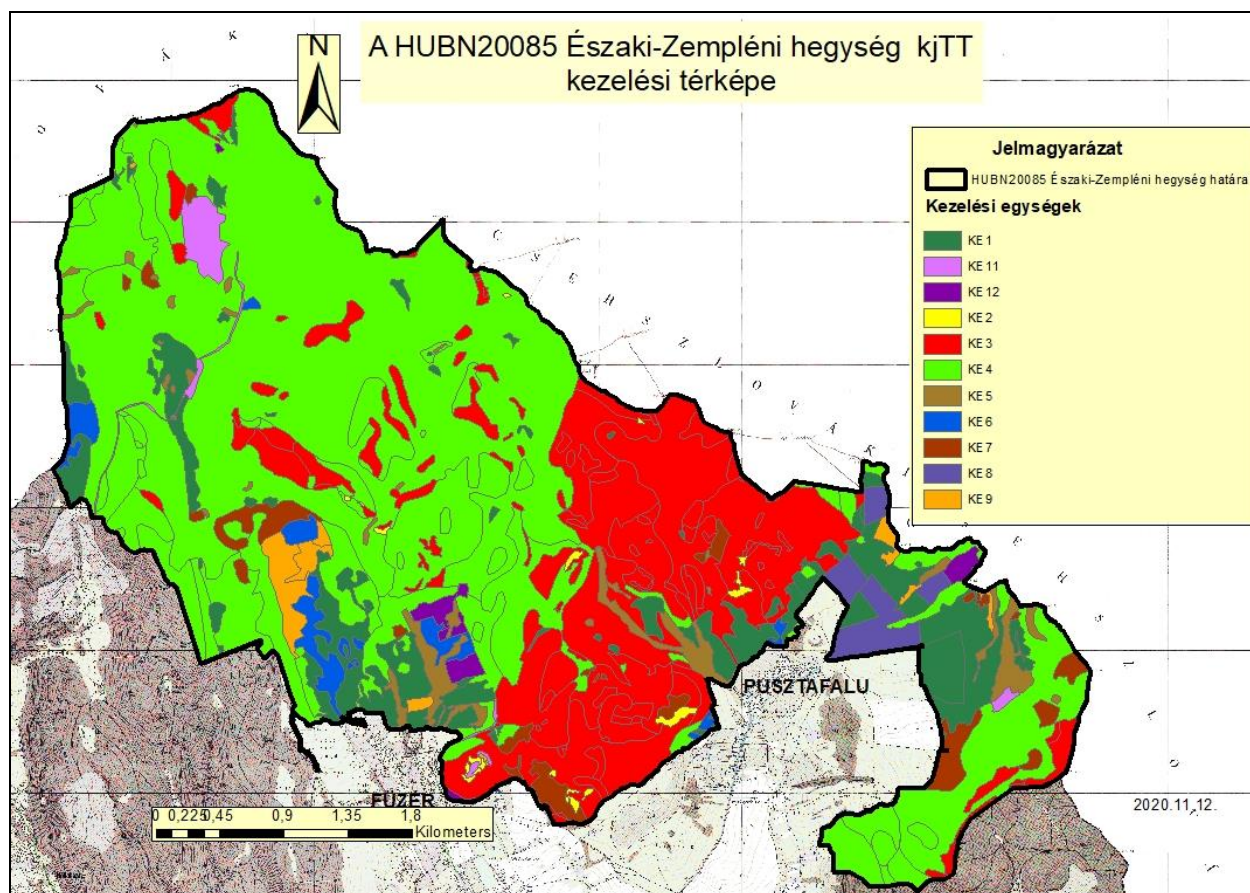
Potenciális szálláshelyek (pl. épületpadlások, pincék stb.) felmérése és monitorozása.

A zempléni futrinka (*Carabus zawadzki*): esetében az egyedszámváltozás irányának kimutatására további monitoring vizsgálatok szükségesek.

A Natura 2000 élőhelyek nagyrésze monitorozott összesen 14 mintaponton. 9180: 2db, 9130: 1db, 91E0: 1db, 6190: 2db, 6210: 3 db, 6520:3 db, 6440: 2db, 6230: 2 db. Az NBmR

keretében az O18 5x5 él helytérképezési mintanégyszet érinti a területet és 10 évente felmérésre kerül.

3.2.5. Melléklet

Erdők:

Település	HRSZ_	Erd részlet	Kezelési egys.	ÁNÉR kód	Natura 2000 kód
Füzer	0167 a	Füzer_33A	KE3	K5	9130
Füzer	0167 a	Füzer_33C	KE3	K5	9130
Füzer	0167 a	Füzer_33E	KE3	K5	9130
Füzer	0165 a	Füzer_34A	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_35B	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_35C	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_36A	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_36B	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_36C	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37A	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37B	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37D	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37E	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37F	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_37G	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_38A	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_38B	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_38C	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_38ÚT 1	KE3	K5	9130
Füzer	0163/3 a	Füzer_39A	KE3	K5	9130

Füzér	0163/3 a	Füzér_39A	KE3	K7	9110
Füzér	0163/3 a	Füzér_39B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_39C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_40A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_40C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_40C	KE3	L4b	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_40D	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_41A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_41B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_41B	KE3	L1	91H0
Füzér	0163/3 a	Füzér_41B	KE3	L1	91H0
Füzér	0163/3 a	Füzér_42A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_42B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_43A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_43B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_43B	KE3	K7	9110
Füzér	0163/3 a	Füzér_44A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_44B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_45A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_45B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_45C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_45D	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_46A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_46A	KE3	L4b	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_46C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_46D	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_46D	KE3	K7	9110
Füzér	0163/3 a	Füzér_46E	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_46TN	KE3	L4b	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_47F	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_48A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_48D	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_49A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_51B	KE3	L1	91H0
Füzér	0163/3 a	Füzér_51D	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_52B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_52C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_53B	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_54A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_54B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_54C	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_55A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_56A	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_56B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_57A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_57B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_58A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_58B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_59A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_59A	KE3	L4b	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_59C	KE3	K5	9130

Füzér	0161/1	Füzér_60A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_60A	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_60B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61B	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61C	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_61E	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_61F	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61F	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_61G	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_62A	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_62A	KE3	L4b	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_62C	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_62D	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_63B	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_64A	KE3	L1	91H0
Füzér	0161/1	Füzér_64B	KE3	L1	91H0
Füzér	0161/1	Füzér_67D	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_67TN	KE2	G3	6190
Füzér	0161/1	Füzér_69A	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_70D	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_70E	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_70F	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_70G	KE3	L2a	91M0
Füzér	0175/1	Füzér_76ÚT	KE3	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_68A	KE3	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_68B	KE3	L1	91H0
Füzér	0161/1	Füzér_68B	KE3	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_38D	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_38E	KE3	K5	9130
Füzér	0165 a	Füzér_35D	KE3	K5	9130
Füzér	0165 a	Füzér_35D	KE3	J5	91E0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47E	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_47G	KE3	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_48C	KE3	K5	9130
Füzér	0166/1	Füzér_83B	KE3	K5	9130
Füzér	0168	Füzér_84A	KE3	K5	9130
Füzér	0168	Füzér_84B	KE3	K5	9130
Füzér	0168	Füzér_84D	KE3	K5	9130
Füzér	0168	Füzér_84D	KE3	LY2	9180
Füzér	0168	Füzér_84E	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_84F	KE3	K5	9130
Füzér	0168	Füzér_84G	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_85F	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86A	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86B	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86C	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86F	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86G	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86H	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86I	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86J	KE3	K5	9130

Füzér	0172/3	Füzér_86NY	KE3	K5	9130
Füzér	0179 a	Füzér_87A	KE3	K5	9130
Füzér	0179 a	Füzér_87B	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_88A	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_88B	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_88B	KE3	LY2	9180
Füzér	0177/6 b	Füzér_88C	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_89A	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_89B	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_89B	KE3	LY2	9180
Füzér	0177/6 b	Füzér_89C	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_89C	KE3	LY4	9180
Füzér	0177/6 b	Füzér_89C	KE3	L1	91H0
Füzér	0177/6 b	Füzér_89C	KE3	LY2	9180
Füzér	0177/6 b	Füzér_89C	KE3	L1	91H0
Füzér	0177/6 b	Füzér_89D	KE3	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_89E	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90A	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90C	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90E	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90F	KE3	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90G	KE3	K5	9130
Pusztafalu	012	Pusztafalu_2A	KE3	L4b	91M0
Pusztafalu	012	Pusztafalu_2A	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	015	Pusztafalu_2B	KE3	K5	9130
Pusztafalu	015	Pusztafalu_2B	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	015	Pusztafalu_2B	KE3	L4b	91M0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3A	KE3	K5	9130
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3A	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3B	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3B	KE3	K2	91G0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3C	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3D	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5C	KE3	LY2	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6B	KE3	K7	9110
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6F	KE3	K7	9110
Pusztafalu	019/7	Pusztafalu_11A	KE3	L2a	91M0
Füzér	0172/3	Füzér_86K	KE3	K5	9130
Füzér	0172/3	Füzér_86L	KE3	K5	9130
Füzér	0169	Füzér_85G	KE3	K5	9130
Füzér	0163/4	Füzér_83H	KE3	K5	9130
Pusztafalu	019/7	Pusztafalu_11C	KE3	L2a	91M0
Pusztafalu	019/7	Pusztafalu_11C	KE3	K2	91G0
Pusztafalu	019/3	Pusztafalu_15A	KE3	K5	9130
Füzér	0171 a	Füzér_85H	KE3	K5	9130
Füzér		Füzér_71A 1	KE3	L2a	91M0
Füzér		Füzér_71C 1	KE3	L2a	91M0
Füzér	0165 a	Füzér_34A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_39B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_39C	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_40A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_40D	KE4	L2a	91M0

Füzér	0163/3 a	Füzér_41A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_41B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_46A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47C	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47D	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_48A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_48D	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_49A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_49A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_49A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_51A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_51B	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_51D	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_52C	KE4	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_53A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_53B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_57A	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_57A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_57B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_58A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_59B	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61B	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_61C	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_62A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_62B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_62C	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_62E	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_62E	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_63A	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_63A	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_64A	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_64B	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_64C	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_64C	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_64C	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_64TI	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_65A	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_65A	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_65B	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_66A	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_66B	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_66B	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_66F	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_66F	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_66G	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_66G	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_66J	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_67A	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_67A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_67D	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_67D	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_67D	KE4	K5	9130

Füzér	0161/1	Füzér_67E	KE4	K2	91G0
Füzér	0161/1	Füzér_69D	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_69F	KE4	L2a	91M0
Füzér	0161/1	Füzér_69F	KE4	K5	9130
Füzér	0161/1	Füzér_70B	KE4	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_50A	KE4	K5	9130
Füzér	0163/3 a	Füzér_50A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_50A	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_50B	KE4	K2	91G0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47E	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_47A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0163/3 a	Füzér_48C	KE4	K2	91G0
Füzér	0168	Füzér_84B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0168	Füzér_84B	KE4	K2	91G0
Füzér	0168	Füzér_84C	KE4	K2	91G0
Füzér	0168	Füzér_84D	KE4	K2	91G0
Füzér	0169	Füzér_85B	KE4	L2a	91M0
Füzér	0169	Füzér_85B	KE4	K2	91G0
Füzér	0169	Füzér_85C	KE4	K2	91G0
Füzér	0169	Füzér_85D	KE4	K5	9130
Füzér	0169	Füzér_85D	KE4	K2	91G0
Füzér	0169	Füzér_85TI 1	KE4	K2	91G0
Füzér	0179 a	Füzér_87A	KE4	L2a	91M0
Füzér	0179 a	Füzér_87A	KE4	K5	9130
Füzér	0179 a	Füzér_87A	KE4	K5	9130
Füzér	0179 a	Füzér_87C	KE4	L2a	91M0
Füzér	0179 a	Füzér_87C	KE4	K5	9130
Füzér	0177/6 b	Füzér_89E	KE4	L2a	91M0
Füzér	041/1 a	Füzér_90A	KE4	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90B	KE4	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90F	KE4	K2	91G0
Füzér	041/1 a	Füzér_90F	KE4	L2a	91M0
Füzér	041/1 a	Füzér_90G	KE4	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_90H	KE4	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_91A	KE4	K5	9130
Füzér	041/1 a	Füzér_91A	KE4	K2	91G0
Füzér	041/1 a	Füzér_92A	KE4	K5	9130
Füzér	021	Füzér_147A	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	07	Pusztafalu_1A	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	012	Pusztafalu_2A	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	018	Pusztafalu_3D	KE4	L2a	91M0
Pusztafalu	049/2 a	Pusztafalu_4A	KE4	L2a	91M0
Pusztafalu	049/2 a	Pusztafalu_4A	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	049/2 a	Pusztafalu_4A	KE4	K5	9130
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5A	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5A	KE4	L2a	91M0
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5A	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5B	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5B	KE4	L2a	91M0
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_5C	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6A	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6B	KE4	K5	9180

Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6C	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6D	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6F	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6H	KE4	K5	9180
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6I	KE4	K5	9180
Pusztafalu	038/5	Pusztafalu_6K	KE4	K5	9180
Pusztafalu	038/1	Pusztafalu_10C	KE4	K5	9180
Pusztafalu	036/10 b	Pusztafalu_10D	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	019/7	Pusztafalu_11A	KE4	K5	9130
Füzér	0169	Füzér_85E	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	032/2	Pusztafalu_10B	KE4	K2	91G0
Füzér		Füzér_71C 1	KE4	K5	9130
Füzér		Füzér_103A	KE4	K2	9130
Füzér	028/2	Füzér_103B	KE4	K2	9130
Füzér	046 b	Füzér_92I	KE4	K2	91G0
Füzér	042	Füzér_92F	KE4	K5	9130
Füzér	042	Füzér_92F	KE4	K2	91G0
Pusztafalu	038/1	Pusztafalu_10C	KE5	J5	91E0
Pusztafalu	038/7	Pusztafalu_10F	KE5	J5	91E0
Füzér	016	Füzér_106A	KE5	J5	91E0
Füzér	026	Füzér_90I	KE6	RC	
Füzér	0161/1	Füzér_60B	KE7	S4	
Füzér	0161/1	Füzér_67B	KE7	S4	
Füzér	0161/1	Füzér_70C	KE7	S4	
Füzér	0161/1	Füzér_70F	KE7	S4	
Füzér	041/1 a	Füzér_90F	KE7	S4	
Füzér	041/1 a	Füzér_90F	KE7	S4	
Pusztafalu	048/1	Pusztafalu_5E	KE7	S4	
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6A	KE7	S4	
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6C	KE7	S5	
Pusztafalu	049/1	Pusztafalu_6G	KE7	S5	
Pusztafalu	038/1	Pusztafalu_10C	KE7	S5	
Füzér	026	Füzér_90I	KE7	S4	
Pusztafalu	029/4	Pusztafalu_12B	KE8	P1	
Pusztafalu	036/1 b	Pusztafalu_12D	KE8	P1	
Pusztafalu	036/7 a	Pusztafalu_12E	KE8	P1	
Pusztafalu	032/10	Pusztafalu_12F	KE8	P1	
Pusztafalu	030/8	Pusztafalu_12G	KE8	P1	
Pusztafalu	029/1	Pusztafalu_12A	KE8	P1	
Pusztafalu	035/9	Pusztafalu_12J	KE8	P1	

Gyeppek és egyéb él helyek:

Település	Hrsz	Kezelesi egység	ÁNÉR kód	Natura 2000 kód
Füzér	012	KE1	OC	
Füzér	0161/2d	KE1	OB	
Füzér	03/2	KE1	OB	
Füzér	031	KE1	OC	
Füzér	014	KE1	OC	
Füzér	014	KE1	OC	
Füzér	04	KE1	OB	
Füzér	015	KE1	OC	

Füzér	05	KE1	D5	6430
Füzér	010	KE1	OB	
Füzér	030	KE1	OC	
Füzér	033/2	KE1	OC	
Füzér	033/3	KE1	OC	
Füzér	018/2	KE1	OC	
Füzér	017	KE1	OC	
Füzér	018/1	KE1	OC	
Füzér	046	KE1	OC	
Füzér	033/1b	KE1	OC	
Füzér	033/1a	KE1	OC	
Füzér	037a	KE1	OC	
Füzér	038	KE1	OC	
Füzér	028/2	KE1	OC	
Füzér	028/2	KE1	E34	6230
Füzér	027	KE1	OC	
Füzér	022	KE1	E34	6230
Füzér	022	KE1	E2	6520
Füzér	024/2	KE1	D2	6410
Füzér	024/2	KE1	D2	6410
Füzér	041/1d	KE1	H4xE2	6210
Füzér	041/1b	KE1	E1xD2xE34	6510
Füzér	0179b	KE1	E1xD2xE34	6510
Füzér	0161/1	KE1	OB	
Füzér	0161/1	KE1	OB	
Füzér	0177/6a	KE1	E1xD2xE34	6510
Füzér	0173	KE1	E1xD2xE34	6510
Füzér	0173	KE1	E1xD2	6510
Füzér	0173	KE1	E1	6510
Füzér	0172/4	KE1	E1xD2xE34	6510
Füzér	0167c	KE1	E2	6520
Füzér	0169b	KE1	D2	6410
Füzér	0169b	KE1	E34	6230
Füzér	0165b	KE1	E1	6510
Füzér	0165a	KE1	E1xH4	6210
Füzér	0163/3b	KE1	E1	6510
Füzér	0163/3a	KE1	OB	
Füzér	0163/3a	KE1	OB	
Füzér	0163/3a	KE1	OB	
Füzér	0163/3a	KE1	D5	6430
Pusztafalu	05/29	KE1	OC	
Pusztafalu	040/19	KE1	OC	
Pusztafalu	038/19	KE1	OC	
Pusztafalu	038/19	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/9	KE1	OC	
Pusztafalu	038/9	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/13	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/14	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/15	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/16	KE1	E2xP2b	6520

Pusztafalu	038/17	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/18	KE1	OC	
Pusztafalu	038/18	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	038/11	KE1	E2xP2b	6520
Pusztafalu	013/2	KE1	OC	
Pusztafalu	022/1	KE1	OCxP2b	
Pusztafalu	036/8a	KE1	OC	
Pusztafalu	032/5	KE1	E1xD34	6510
Pusztafalu	036/11a	KE1	OC	
Pusztafalu	016/1	KE1	OC	
Pusztafalu	019/4	KE1	OC	
Pusztafalu	032/6	KE1	E1xD34	6510
Pusztafalu	035/4	KE1	OB	
Pusztafalu	038/5	KE1	D34	6510
Pusztafalu	038/5	KE1	E2xE34	6520
Pusztafalu	032/7	KE1	E1xD34	6510
Pusztafalu	032/8	KE1	E1xD34	6510
Pusztafalu	032/9	KE1	E1xD34	6510
Pusztafalu	035/3	KE1	OB	
Pusztafalu	036/12a	KE1	OC	
Pusztafalu	011	KE1	OBxP2a	
Pusztafalu	038/12	KE1	OC	
Pusztafalu	019/10	KE1	OC	
Pusztafalu	019/10	KE1	OCxP2b	
Pusztafalu	032/12	KE1	OB	
Pusztafalu	019/9	KE1	OC	
Pusztafalu	019/8	KE1	OB	
Pusztafalu	029/6	KE1	OB	
Pusztafalu	032/13	KE1	OB	
Pusztafalu	030/2	KE1	OB	
Pusztafalu	030/9	KE1	OB	
Pusztafalu	030/6	KE1	OC	
Pusztafalu	019/7	KE1	OC	
Pusztafalu	019/7	KE1	OCxP2b	
Pusztafalu	019/7	KE1	OBxP2b	
Pusztafalu	019/7	KE1	OC	
Pusztafalu	019/7	KE1	OCxP2b	
Pusztafalu	019/7	KE1	OB	
Pusztafalu	021/1	KE1	OCxP2b	
Pusztafalu	030/5	KE1	OC	
Pusztafalu	030/4	KE1	OB	
Füzér	0161/2c	KE11	U3	
Füzér	0161/2b	KE11	U3	
Füzér	0161/2a	KE11	U3	
Füzér	0161/2a	KE12	T8	
Füzér	06/1a	KE12	T6	
Füzér	06/2	KE12	T6	
Füzér	06/3	KE12	T6	
Füzér	06/4	KE12	T6	
Füzér	06/6	KE12	T6	

Füzér	06/7	KE12	T6	
Füzér	06/8	KE12	T6	
Füzér	06/15	KE12	T6	
Füzér	06/15	KE12	T6	
Füzér	08/8	KE12	T6xT8	
Füzér	08/9	KE12	T6xT8	
Füzér	08/10	KE12	T6xT8	
Füzér	08/11	KE12	T6xT8	
Füzér	06/18a	KE12	T6	
Füzér	06/18a	KE12	T6xT8	
Füzér	0163/2	KE12	T6xT8	
Füzér	0165a	KE12	T6	
Pusztafalu	035/14	KE12	T10	
Füzér	014	KE9	P2b	
Füzér	037a	KE9	P2bxOC	
Füzér	027	KE9	P2bxOC	
Füzér	027	KE9	P2bxOC	
Füzér	027	KE9	P2b	
Füzér	026	KE9	P2bxOC	
Füzér	026	KE9	P2bxOC	
Pusztafalu	036/12a	KE9	P2b	
Pusztafalu	038/12	KE9	P2b	
Pusztafalu	033	KE9	P2a	91E0
Pusztafalu	030/4	KE9	P2b	
Füzér	03/2	KE10	U11	
Füzér	0175/1	KE10	U3	
Füzér	0175/1	KE10	U11	
Füzér	0175/1	KE10	U11	
Füzér	0166/7f	KE10	U3	
Füzér	0166/7d	KE10	U3	
Füzér	0166/7c	KE10	U3	
Füzér	0166/7b	KE10	U3	
Füzér	0166/7a	KE10	U3	
Füzér	0166/6	KE10	U3	
Füzér	0166/5	KE10	U3	
Füzér	0166/4g	KE10	U3	
Füzér	0166/4b	KE10	U3	
Füzér	0166/1	KE10	U3	
Füzér	0166/3c	KE10	U3	
Füzér	0166/3a	KE10	U3	
Füzér	0165a	KE10	U3	
Pusztafalu	038/5	KE10	U4	

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

- A tervezési terület egésze a HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, illetve átfed a HUBN 10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi területtel, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.
- A fent hivatkozott Natura 2000 terület teljes egészében országos jelentőségű védett természeti terület a Zempléni Tájvédelmi Körzet része, ezen kívül 17 exlege védett forrás is található rajta, melyekre elsősorban a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) vonatkozik.
- Továbbá a terület az országos ökológiai hálózat és a tájképvédelmi övezet részei is egyben, mely esetében a Tvt. mellett a 2003.évi XXVI. törvény is irányadó.
- Az erdők esetében figyelembe kell venni a hatályos erdő törvényt - jelenleg a 2009. évi XXXVII. törvényt, annak módosítását (2017. évi LVI. törvény) és Vhr.-jeit, Felsőléti Hegyközi Erdőtervezési Körzet erdőtervét.
- Az erdők 75%-a, míg a gyepek 30%-a állami tulajdonban van, melynek részben az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság a vagyongazdálkodója.
- A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket együtt és egymással összhangban kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi mezőgazdasági agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával támogat.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakban Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés, és elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve, hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez, átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat is amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak, meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_akt_ualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhet pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási id szakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhet, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy elnyelvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánérdkek esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapot támogatóra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdő részlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdő területeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt elírások első sorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus elírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdő károk megelőzésére, illetve erdő szerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelői beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

Élőhelyfejlesztéssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 6) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelői beruházások

- 7) VP4-10.2.1.1.-15 A védett shonos és veszélyeztetett mez gazdasági állatfajták genetikai állományának in situ meg rzése

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erd területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5- 8.1.1-16 Erd sítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erd -környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai er források meg rzése
- 7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai er források fejlesztése
- 8) VP5-8.3.1-17 Az erd gazdálkodási potenciálban okozott erd károk megelőzése
- 9) VP5-8.4.1.-16 Az erd gazdálkodási potenciálban okozott erd károk helyreállítása
- 10) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 11) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

Egyéb releváns támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttm ködései
- 2) Az éghajlat és környezet szempontjából el nyös mez gazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeir l szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet alapján Natura 2000 gyepterületen ún. Zöldítés támogatás igényelhet .

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási intézkedésre (részletes el vizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti intézkedések állami szektorra való kiterjesztését is. Mivel sok esetben közvetlenül nem támogathatók az állami tulajdonú és önkormányzati területek, itt szóba jöhetnek esetleg az állami erd gazdálkodás rendszerén belül elkészítendő bels szabályozások és utasítások (hozzájuk rendeltlen pedig bels pénzeszköz-elkülönítések), illetve a plusz források bevonását jelent , az ismertetett (vagy azokhoz hasonló) intézkedések szerinti, természetvédelmi célokat is szolgáló tevékenységek megvalósítását segít pályázatok. A nem állami tulajdonú területek esetében elemzésnek szükséges továbbá alávetni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelel ségét, hogy a m köd támogatási programok hatékonyságáról reális helyzetképet kapjunk.

Gyepterületek esetében javasoljuk az inváziós növény irtását és a cserjésedés visszaszorítását is beépíteni a támogatások közé. A támogatásokban számítsion bele a támogatott területbe a természetvédelmi céllal ó hatásági határozatokban el írt - meghagyott cserjesáv, bokorcsoport is.

3.3.2. Pályázati források

A tervezési területen fként a füzéri Vár-hegyet érint pályázatokról, illetve a Kassa-Sárospatak közötti kerékpárút kiépítése, valamint erdészeti közjóléti létesítményekre beadott lejárt, vagy futó pályázatokról van tudomásunk, részleteket nem minden esetben ismerünk.

3.3.3. Egyéb

Egyéb megjegyzést nem teszünk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Id pont	Levelek, e-mailek, résztevek száma
Nyomtatott tájékoztató	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok, érdeklődők	2018. május	-
Honlap	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok, érdeklődők	2017-2018. folyamatosan	-
levél, elektronikus levél	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok	2 Önkormányzat, 10 gazdálkodó, 1 társadalmi szervezet, 12 hatóság	2018. május	25 db
Fórum	Önkormányzat, gazdálkodók, hatóságok	2 Önkormányzat, Minden gazdálkodó, 1 társadalmi szervezet, 12 hatóság	2018. június 12.	20f
Önkormányzati közzététel	Önkormányzat, gazdálkodók	2 önkormányzat	2018. május-június	2 db

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A NATURA 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái.

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy m ködési területtel rendelkező területi települési önkormányzatok

Füzér Község Önkormányzata
Pusztafalu Község Önkormányzata

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy m ködési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek

B-A-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi F osztály, Erdészeti Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) ó erdeszet.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi F osztály, Földm. velésügyi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) ó foldmuvelesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi F osztály (3530 Miskolc, Mindszent tér 4.) ó kornyezet.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési és Fogyasztóvédelmi F osztály (3527 Miskolc, József Attila út 20.) ó kozlekedes.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály (3530 Miskolc, Rákóczi út 11.) ó epitesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Élelmiszerbiztonsági, Növény- és Talajvédelmi F osztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) - novenyvedelem@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Hatósági F osztály Építésügyi Osztály (3525 Miskolc Városház tér 1. ó lukacs.gabriella@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Hatósági F osztály, Bányászati Osztály (3527 Miskolc Soltész-Nagy-Kálmán út 5.) ó szocs.peter@borsod.gov.hu

Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság ((1015 Budapest Ostrom u. 23-25) - info@nmhh.hu.

B.-A.-Z. Megyei Rend r-f kapitányság (3501 Miskolc, Zsolcai kapu 32.) - borsodmrfk@borsod.police.hu

B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (3525 Miskolc, Dózsa György u. 15.) - borsod.titkarsag@katved.gov.hu

Vízügyi kezelő szervezetek:

Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (3530 Miskolc, Vörösmarty u. 77.) - emvizig@emvizig.hu

Egyéb területhasználók

Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Hegyközi Erdészeti Igazgatóság (mint vadgazdálkodó is)
Pusztafalu Ebt.
Füzérvári Ebt.
Tilalmas Erdőszövetkezet
6 magánszemély

Falugazdászok

Helyi érintettség környezetvédelmi társadalmi szervezetek

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
MME Zempléni Helyi Csoport

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervezetekkel

Az előzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2017 októberében a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság Nyilvántartási és térképezési Osztályától megvásároltuk a területre vonatkozó összesített erdőtervi adatokat.

2018. június 12-én egyeztetünk az érintett hatóságokkal és az érintett gazdálkodókkal, lakossági fórum és levélben történt megkeresésben. Megtörténtek az önkormányzati kifüggesztések is. A vélemények azon részeit, melyek összeegyeztethetők voltak a Natura 2000 kijelölés céljaival beépítettük a tervbe. Az érintettek észrevételei:

Véleményt adó érintett szervezet/személy	Időpont	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Északerdő Zrt.	2018.06.07.	<ul style="list-style-type: none">- A fenntartási terv megfogalmazásai korlátozásokat és nem javaslatokat tartalmaznak.- Számos olyan javaslat szerepel, melyeknek szerinte nincs jogszabályi alapja.- Több helyen nem kerültek átvezetésre a jogszabályi változások pl. Evt. 27-28.§- Kifogásolja a szárazzászárítást, szórók egyes gyepekre való telepítésének tilalmát, utak karbantartásának szabályozását, fekvő és álló holtfa megmaradását 15 cm-t átmérő felett, vágásérettségi szakasz B és KTT fajoknál, vágásterületen való elhelyezés korlátozását, 5-20% nyílhagyásfát, faanyagszállítás szabályozását, xilofág rovarok miatt, faanyagmozgatás szabályozását, ősvégzetációs-időszak kezdetét és végpontját stb.	A fenntartási tervben benne foglaltatik, hogy csak javaslatokat tartalmaz, az egyes kódolt javaslatcsomagok most lettek átdolgozva, ezek már megfogalmazásukban is javaslatok, az új jogszabályokat is figyelembe vették az ezekben dolgoztunk. A kifogásolt javaslatokat a Natura 2000 élőhelyek és fajok védelmében tettük, természetvédelmi szempontból nem indokolt a megváltoztatásuk. Az előírásokat természetesen javítottuk, illetve kivettük az eddigre kihirdetésre nem került ZTK-ra vonatkozó javaslatokat is.
B-A-Z Megyei katasztrófavédelmi Igazgatóság	2018.06.18.	Felhívja a figyelmet a 41/2017 BM rendelet, 120/1999 Kor. rendelet, 83/2014 Kor. rendelet óráiban foglaltak betartására.	Ezek a jogszabályok a kötelezően betartandó előírások között szerepelnek.
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci JH Környezetvédelmi és Természetvédelmi F osztály	2018.06.22.	A fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslatokkal egyetért, annak elfogadását javasolja.	
Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóság	2018.06.05	Kéri, hogy vegyünk figyelembe a fenntartási tervben, hogy 800 MHz-es sáv kedvező terjedése és lefedettség javítása miatt új	Egyeztetést írtunk az ügyben a tervbe.

		antennatartók felépítését tervezi.	
B-A-Z. Megyei KH Miskolci JH Agrárügyi F osztály Erdészeti Osztály	2018.06.14.	<ul style="list-style-type: none"> - Az erd kre vonatkozó el írás javaslatok nincsenek összhangban az új Evt.-vel. - Kéri a csülkös vad apasztására való javaslatok betételét a tervbe. - felhívja a figyelmet hogy az Evt. óben az id beni korlátozás április 1-t 1-július 15-is tart! 	<p>A fenntartási tervben benne foglaltatik, hogy csak javaslatokat tartalmaz, az egyes kódolt javaslatcsomagok most lettek átdolgozva, ezek már megfogalmazásukban is javaslatok, az új jogszabályokat is figyelembe vették ó ezekb l dolgoztunk.</p> <p>A csülkös vad apasztására való javaslatot betettük a tervbe. Az id beni korlátozást az érvényben lév erd terv rendelethez és természetvédelmi szempontokhoz igazítva április 15-augusztus 15. között állapítottuk meg.</p>
ÉMVIZIG	2018.06.11.	Kéri figyelembe venni a következ jogszabályokat, melyek a vízfolyások melletti fenntartási munkákat írják el számukra: 1995. évi LVII. tv, 83/2014, 120/1999., 223/2014 Korm. rendeletek	Jogszabályokat beépítettük a terv kötelez en betartandó el írásiba.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. január „21.”